

Dvojezična osnovna šola
MADŽARŠČINA
Učni načrt

1. razred:	210 ur
2. razred:	210 ur
3. razred:	210 ur
4. razred:	175 ur
5. razred:	175 ur
6. razred:	175 ur
7. razred:	140 ur
8. razred:	122,5 ure
9. razred:	144 ur
SKUPAJ:	1561,5 ure

Dvojezična osnovna šola

MADŽARŠČINA

Učni načrt

Predmetna komisija:

Mária Pisnjak, Zavod RS za šolstvo, predsednica

Valika Balaskó, Dvojezična osnovna šola I Lendava

dr. **Anna Forgács**, Madžarska

Marija Tot Slavinec, Dvojezična osnovna šola Genterovci

Ilona Szekeres Zdravec, Dvojezična osnovna šola Genterovci

Alenka Toplak, Dvojezična osnovna šola Dobrovnik

Judit Vida Törnar, Dvojezična osnovna šola I Lendava

Strokovni recenzenti:

dr. **Ágnes Antalné Szabó** (jezik), Univerza ELTE, Budimpešta

dr. **Péter Bokányi**, Univerza NYME, Sombotel

Valéria Varga, Dvojezična osnovna šola Dobrovnik

Redakcijski popravki:

Mária Pisnjak, Zavod RS za šolstvo

Ilona Szekeres Zdravec, Dvojezična osnovna šola Genterovci

Izdala: Ministrstvo RS za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. **Igor Lukšič**

Za zavod: mag. **Gregor Mohorčič**

Uredila: **Alenka Štrukelj**

Jezikovni pregled: **Nataša Purkat**, Lektor'ca

Ljubljana, 2011

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.2:811.511.141(0.034.2)

UČNI načrt. Dvojezična osnovna šola. Madžarščina [Elektronski vir] /
predmetna komisija Mária Pisnjak ... [et al.]. - El. knjiga.

- Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2011

Način dostopa (URL):

http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti_narodno/MAD_obvezni_dv.pdf

ISBN 978-961-234-980-6 (Zavod RS za šolstvo)

1. Pisnjak, Mária
255951360

Posodobljeni učni načrt za predmet madžarščina je pripravila Predmetna komisija za posodabljanje učnega načrta za madžarščino. Pri posodabljanju je izhajala iz učnega načrta za predmet madžarščina kot materni jezik, določenega na 28. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje leta 1999. Posodobljeni učni načrt je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje določil na 114. seji leta 2008 in se z vsebinskimi in redakcijskimi popravki tega učnega načrta seznanil na 140. seji 17. februarja 2011.

KAZALO

1 OPREDELITEV PREDMETA.....	4
2 SPLOŠNI CILJI PREDMETA	5
3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE	7
3.1 Prvo vzgojno-izobraževalno obdobje.....	7
3.1.1 Jezikovna vzgoja.....	7
3.1.2 Književna vzgoja.....	12
3.1.3 Razvijanje zmožnosti učenja	17
3.2 Drugo vzgojno-izobraževalno obdobje	18
3.2.1 Jezikovna vzgoja.....	18
3.2.2 Književna vzgoja.....	23
3.3 Tretje vzgojno-izobraževalno obdobje.....	28
3.3.1 Jezikovna vzgoja.....	28
3.3.2 Književna vzgoja.....	34
3.3.3 Razvijanje zmožnosti učenja	39
4 STANDARDI ZNANJA	40
4.1 Prvo vzgojno-izobraževalno obdobje	40
4.2 Drugo vzgojno-izobraževalno obdobje	41
4.3 Tretje vzgojno-izobraževalno obdobje.....	42
5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	50
5.1 Uresničevanje ciljev predmeta.....	50
5.1.1 Prvo in drugo vzgojno-izobraževalno obdobje	50
5.1.2 Tretje vzgojno-izobraževalno obdobje	54
5.2 Individualizacija in diferenciacija	56
5.3 Medpredmetne povezave.....	57
5.3.1 Presečne teme	57
5.4 Preverjanje in ocenjevanje znanja	59
5.5 Domače naloge	60

1 OPREDELITEV PREDMETA

Madžarščina kot materinščina je obvezni predmet v dvojezičnih osnovnih šolah, katerega osnovni cilj je, da pri učencih madžarske narodnosti razvija sposobnost izražanja v maternem jeziku, oblikuje in bogati madžarsko kulturo in književno razgledanost. Cilj predmeta je tudi pripraviti učence¹ na nadaljnje šolanje v madžarskem jeziku, vseživljenjsko učenje, uspešno shajanje na trgu dela, po potrebi tudi za prekvalifikacijo.

Predmet razvija zmožnost sporazumevanja in izražanja v madžarskem jeziku, sposobnost govornega razumevanja, bralnega razumevanja, razumljivega, pravilnega in lepega madžarskega govora ter pisnega izražanja. Učenci usvojijo zmožnost govornega in pisnega sporazumevanja v različnih govornih situacijah ter usvojijo govornim situacijam primerno govorno obnašanje. Oblikuje samostojno mišljenje učencev, bogati njihova znanja o sebi in o svetu, oblikuje njihov svetovni nazor, estetsko in moralno vrednostno sodbo, čut za kritičnost, njihovo samozavest, logično mišljenje, razvija sposobnost samostojnega učenja in lastnega izobraževanja, spodbuja željo po branju.

Neguje in ohranja dediščino madžarskega jezika. Ozavešči poseben položaj madžarskega jezika, to, da je madžarščina v Sloveniji na dvojezičnem območju Pomurja enakovreden uradni jezik kot slovenščina, da je materni jezik v dvojezičnem Prekmurju živečih Madžarov, državni jezik Republike Madžarske in eden izmed uradnih jezikov Evropske unije.

Jezikovna in književna vzgoja se v okviru predmeta uresničujeta v nerazdružljivi celoti, s poslušanjem oziroma gledanjem in branjem ter s tvorbo govornih in pisnih umetnostnih in neumetnostnih besedil.

¹ V tem učnem načrtu izraz *učenec* velja enakovredno za *učenca* in *učenko*. Enako izraz *učitelj* velja enakovredno za *učitelja* in *učiteljico*.

2 SPLOŠNI CILJI PREDMETA

Osnova predmeta je ključna kompetenca komunikacije v madžarskem jeziku, ki opredeljuje splošne cilje predmeta. Z izhajanjem iz kompetence so osnovni cilji predmeta naslednji:

1. V učencih se krepí njihov pozitiven odnos do materinščine, v njih se ozavešijo različne vloge materinščine na različnih področjih življenja, s posebnim poudarkom na funkciji pridobivanja znanja v šoli.
 - V učencih se ozavešijo to, da lahko v maternem (prvem) jeziku najnaravneje in najuspešneje izražajo svoja čustva in misli.
 - Zavedajo se, da je madžarščina materni jezik v Sloveniji živečih Madžarov, na narodnostno mešanem območju je s slovenščino enakovreden uradni jezik, je državni jezik Madžarske in da tudi v drugih državah živijo ljudje, ki govorijo ta jezik.
 - Kot pripadniki dvo- oziroma večjezične skupnosti se učijo strpnosti do drugih jezikov in kultur, hkrati pa krepijo svojo narodno identiteto.
2. Učenci razlikujejo knjižni jezik od knjižnega pogovornega jezika in svojega narečja.
 - Postopno ozavešijo, kdaj, kje in v kakšnih okoliščinah se uporablja narečje in kdaj je obvezna raba knjižnega jezika.
 - Razvijajo zmožnost izražanja v knjižnem jeziku.
3. Učenci usvojijo jezikovne in komunikacijske sposobnosti, ki so potrebne za družabno in družbeno udeleževanje, pravila besednega in pisnega samoizražanja, okoliščinam in govornemu položaju primerno olikano jezikovno vedenje.
4. Učenci razvijajo zmožnost sprejemanja in tvorbe različnih umetnostnih in neumetnostnih besedil.
 - S poslušanjem in z branjem svoji starosti in intelektualnim sposobnostim primernih besedil usvojijo strategije sprejemanja različnih besedil, ki so temeljni pogoj uspešnega in učinkovitega učenja.
 - Ugotovijo, da lahko iz besedil črpajo informacije, pridobijo znanja, spoznajo fiktivni in materialni svet, naučijo se kritičnega obnašanja do slišanih in prebranih besedil, prepoznajo morebitne manipulativne namene.
 - Govorno in pisno izražajo svoje misli, namere in čustva, ki so se porajala ob besedilih.
5. Učenci ob branju, komentiranju in analizi književnih besedil postanejo bralci.
 - Odkrijejo, da je branje književnih del predvsem doživetje in da njihov pomen ustvari srečanje med književnim delom in bralcem.

- Odkrijejo, da so jim književna in zgodovinska znanja v pomoč pri interpretaciji književnih del.
- Ob branju oblikujejo svoj pogled na svet, moralne vrednote, razvijajo samospoznanje.
- Predvsem z branjem madžarskih del krepijo lastno in narodno identiteto, z branjem del drugih ljudstev bogatijo svojo razgledanost in razvijajo socialno kompetenco.
- Na podlagi književnih del govorno in pisno izražajo doživetja, misli, mnenja, ki jih daje besedilo, in razvijajo zmožnost tvorbe besedila.

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

Operativni cilji in vsebine so opredeljeni po področjih jezikovne in književne vzgoje. S *poševnim tiskom* so zapisani *izbirni cilji in vsebine*, ki jih učitelj lahko uresniči in obravnava glede na okoliščine, lastno presojo in interes učencev.

3.1 Prvo vzgojno-izobraževalno obdobje

3.1.1 Jezikovna vzgoja

RAZUMEVANJE IN TVORBA GOVORJENIH BESEDIL

Cilji

Učenci:

- spoznajo in uporabljajo nagovore, oblike pozdrava, predstavljanje vrstnikom in odraslim, tikanje in vikanje,
- razvijajo zmožnost sodelovanja v dvogovornih situacijah,
- usvojijo načine izražanja prošnje, zanimanja, pri tem uporabljajo ustrezne vljudnostne oblike (*prosim, bodi tako ljubezniv, bodite tako ljubeznivi*),
- usvojijo načine izražanja zahvale, voščila, *opravičila*, pri tem uporabljajo primerne oblike (*hvala, čestitam ti, se opravičujem, prosim za odpuščanje*),
- postopno razvijajo zmožnost monološkega govornega izražanja,
- razvijajo zmožnost slušnega razumevanja,
- spoznajo preproste načine nebesedne komunikacije.

Vsebine in dejavnosti

1. razred	2. razred	3. razred
Učenci:		
<ul style="list-style-type: none">• se udeležujejo pogovorov z različnimi sogovorci, v različnih govornih situacijah, vključno s telefonskim pogovorom,• opazujejo nekatere elemente nebesedne komunikacije (npr. govorigo telesa),• poslušajo učiteljevo sporočanje, navodila, razlago, glasno branje, poslušajo sporočanja sošolcev (pripovedovanje dogodkov ali vsebine, predstavitev oseb, predmetov itd.),<ul style="list-style-type: none">• poslušajo kratka poljudnoznanstvena besedila (na teme iz spoznavanja okolja), poiščejo ključne podatke, odgovorijo na vprašanja, povezana z vsebino besedila,• spontano spregovorijo o vsakdanjih temah,		

- (ob učiteljevih vprašanjih in/ali slikovnem gradivu) pripravijo govorne nastope na vnaprej določeno temo:
 - pripovedujejo o svojih doživetjih, o svojem dnevu, tednu, nalogah, aktivnostih,
 - pripovedujejo o tem, kje, kdaj kaj počnemo (npr. jeseni, spomladi, poleti: v naravi, *na polju*, na vrtu, na ulici, v prostem času),
- opišejo sebe,
- opišejo najljubšo žival, *igračo, igro*,
- opišejo poljubnega družinskega člana, *prijatelja*, sošolca,
- ob sliki opišejo osebe, živali, *predmete*,
- *pripovedujejo o tem, kaj bodo počeli v prihodnosti (po pouku, ob koncu tedna),*
- opazujejo nekatere elemente nebesedne komunikacije (npr. govornico telesa).

BRANJE (BRALNO RAZUMEVANJE), TVORBA BESEDILA

Cilji

Učenci:

- razvijajo zmožnosti in sposobnosti, potrebne za izoblikovanje zmožnosti branja in bralnih tehnik,
- razvijajo bralno zmožnost in zmožnost bralnega razumevanja.

Vsebine in dejavnosti

1. razred	2. razred	3. razred
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • opazujejo predmete, črte in jih razvrščajo po podobnostih in razlikah, • glasno berejo pogosto rabljene znake, piktograme iz svojega okolja in <i>tudi sami ustvarijo podobne</i>, • prepoznajo mesto in zaporedje glasov v besedah, • združujejo glasove, sintetizirajo črke v zloge in besede, • prepoznajo enake črke v besedah, prepoznajo svoje ime in imena sošolcev, • opazujejo in zaznavajo dolge in kratke glasove, • glasno in tiho berejo s tiskanimi in pisanimi črkami napisane povedi, kratko besedilo, 		

- pri glasnem branju si prizadevajo za pravilno tvorbo glasov, pravilno naglaševanje besed in besednih zvez, ustrezno kadenco (pripovedne, vprašalne, velelne) povedi,
 - berejo:
 - preprostejši opis osebe in živali,
 - kratko navodilo,
 - urnik, kazalo,
 - preprostejši pozdrav, voščilo, vabilo, sms,
 - razumejo dobresedni pomen prebranega besedila, odgovarjajo na učiteljeva vprašanja; z učiteljevo pomočjo ali samostojno ugotovijo:
 - naslovnika in prejemnika,
 - namen,
 - ključne podatke,
 - zaznajo oblikovanost besedila.

PISANJE (PRAVOPIS, TVORBA PISNIH BESEDIL)

Cilji

Učenci:

- postopno usvojijo elemente tehnike pisanja, zmožnost pisanja črk in črkovnih zvez in tako – sočasno s temelji pravopisa – izoblikujejo zmožnost tekoče in lepe pisave,
- razvijajo zmožnost tvorbe zelo kratkih besedil.

Vsebine in dejavnosti

1. razred	2. razred	3. razred
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • kot pripravo na učenje pisanja vadijo: <ul style="list-style-type: none"> – pravilno držo telesa, – prijem svinčnika in drugih pisal, – orientacijo na svojem telesu, v prostoru in pisalnem listu, – zaznavanje smeri (z leve proti desni, od zgoraj navzdol), – skiciranje elementov črk in števil, • prepoznavajo glasove in 		

<p>zloge (mesto, zaporedje),</p> <ul style="list-style-type: none"> • razumejo razliko in povezavo med glasom in črko, usvojene črke povežejo z ustreznim glasom, 	<ul style="list-style-type: none"> • samostojno pišejo male in velike tiskane in pisane črke, pri tem upoštevajo pravilno razporeditev, velikost in lepomis, • prepisujejo besede, povedi in krajša besedila, po nareku pišejo povedi in kratka besedila, • opazujejo členitev povedi (velika začetnica na začetku povedi, končno ločilo), ugotovijo število besed v povedih, • napisano preverijo in <i>popravijo</i>, • navajajo se na tipkovnico računalnika: pišejo povedi in <i>kratka besedila</i>, • ob upoštevanju pravorečja in lepopisa tvorijo zvrstnim značilnostim primerna besedila: <ul style="list-style-type: none"> – preprosto pripoved in opis, 		
	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding-right: 10px;"> <ul style="list-style-type: none"> – kratko navodilo, – urnik, kazalo, </td> <td style="padding-left: 10px;"> <ul style="list-style-type: none"> – pozdrav, čestitka, vabilo, sms, </td> </tr> </table>	<ul style="list-style-type: none"> – kratko navodilo, – urnik, kazalo, 	<ul style="list-style-type: none"> – pozdrav, čestitka, vabilo, sms,
<ul style="list-style-type: none"> – kratko navodilo, – urnik, kazalo, 	<ul style="list-style-type: none"> – pozdrav, čestitka, vabilo, sms, 		
<ul style="list-style-type: none"> • svoja besedila primerjajo in povedo preprosto mnenje. 			

JEZIKOVNA ZNANJA, POJMI

Cilji

Učenci:

- usvojijo temeljna jezikovna znanja, potrebna za pravilno rabo jezika, razvijajo pravorečne in pravopisne zmožnosti,
- spoznajo temeljne razlike med svojo materinščino in drugimi jeziki,
- uzavestijo, da se je ob učenju materinščine pomembno učiti tudi druge jezike in da so vsi jeziki enako dragoceni,
- razvijajo strpnost do drugače govorečih,
- bogatijo besedni zaklad in zmožnost izražanja.

Vsebine in dejavnosti

1. razred	2. razred	3. razred
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poimenujejo osebe, živali, rastline, predmete, dogodke, • poiščejo protipomenke, • poiščejo pomanjševalnice in ljubkovalne besede, 	<ul style="list-style-type: none"> • poiščejo sopomenke in protipomenke, • iz glagolov tvorijo samostalnike (za poimenovanje dejanja), • zbirajo besedne družine, 	<ul style="list-style-type: none"> • zbirajo sopomenke in protipomenke, nad- in podpomenke, • iz glagolov tvorijo samostalnike (za poimenovanje dejanja oz.

<ul style="list-style-type: none"> • ugotovijo količino oseb in stvari, jih primerjajo in to jezikovno izrazijo (glavni števniki, nedoločni števniki), • ugotovijo lastnosti oseb in stvari, jih primerjajo in to jezikovno izrazijo (pridevniki), • določijo položaj oseb in stvari (<i>tu, tam, spredaj, zadaj, zunaj, notri</i> itd. krajevni prislovi; imenske besede s končnicami <i>-ban, -ben, -n, spodaj, zgoraj</i> itd. postpozicije) ter njihovo gibanje (imenske besede s končnicami <i>-ból, -ból, -ba, -be, -ban, -ben; pred njega, pred njim, nad njega, nad njim</i> itd. postpozicije), • ugotovijo in jezikovno izrazijo časovno zaporedje dogodkov (<i>zdaj, prej, zatem, danes</i>, itd.), • utrjujejo pravilno izgovarjavo glasov in glasovnih zvez, naglaševanje besed in povedi, intonacijo, • ozavestijo in utrjujejo usklajevanje, 	<ul style="list-style-type: none"> • vadijo: <ul style="list-style-type: none"> – rabo velike začetnice na začetku povedi in končnih ločil (pika, vprašaj, klicaj), – pravopis osebnih imen, – označevanje kratkih in dolgih samoglasnikov in soglasnikov, rabo črk <i>j</i> in <i>ly</i>, 	<p>vršilca dejanja),</p> <ul style="list-style-type: none"> • iz samostalnika tvorijo pridevnik, • zbirajo besedne družine,
<ul style="list-style-type: none"> • se pogovarjajo o vlogi jezika, • spoznajo druge načine sporazumevanja, • se pogovarjajo o nebesedni komunikaciji, 	<ul style="list-style-type: none"> • se pogovarjajo o drugih, njim znanih jezikih, • ugotovijo razliko med madžarščino, ki jo govorijo doma, in tisto, ki jo uporabljajo v šoli, 	<ul style="list-style-type: none"> – pravopis pogostejših živalskih imen, oziroma preprostejših zemljepisnih imen iz njihovega okolja, – deljenje preprostejših besed, – pisanje glasovnih zvez, katerih pisava se razlikuje od izgovarjave, • se pogovarjajo o vlogi jezikov, ki se uporabljajo v Sloveniji, • se pogovarjajo o rabi madžarščine doma, v matični državi in drugod po svetu,
<ul style="list-style-type: none"> • razumejo in <i>uporabljajo</i> naslednje pojme: <ul style="list-style-type: none"> – glas, črka, zlog, beseda. 	<ul style="list-style-type: none"> – samoglasnik, soglasnik, – poved, pika, vprašaj, klicaj, – velika in mala začetnica, – materni jezik, <i>tuji jezik, drugi jezik.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – pripovedna poved, vprašalna poved, vzklična poved, – državni jezik, uradni jezik.

3.1.2 Književna vzgoja

RAZUMEVANJE IN TVORBA GOVORJENIH BESEDIL, MEMORIRANJE

Cilji

Učenci:

- razvijajo zmožnost sprejemanja in razumevanja književnih besedil,
- z učenjem književnih besedil oziroma odlomkov razvijajo zmožnost pomnjenja in govornega nastopanja,
- ob književnih besedilih, risankah, gledaliških predstavah razvijajo zmožnost tvorbe govornih besedil.

Vsebine in dejavnosti

1. razred	2. razred	3. razred
Učenci:		
<ul style="list-style-type: none">• poslušajo pravljice, pesmi in druga literarna besedila, ki jih posreduje učitelj ali jih predvaja z nosilcev zvoka, svetovnega spleta, v nekaj povedih izrazijo svoje vtise, misli,• ogledajo si gledališko ali lutkovno predstavo, risanke, otroške filme, poslušajo radijsko igro,• preprosto povedo vsebino, dejanje predstave oziroma filma,• z lutkami in dramatizacijo uprizorijo znane zgodbe in pri tem razvijajo zmožnost identifikacije,• se naučijo in povedo nekaj ritmičnih pesmic (izštevank), ugank, rekov, pregovorov in pesmi,• vadijo pripovedni slog,• tvorijo izmišljeno zgodbo,• nadaljujejo začeto zgodbo,• ob poznavanju predhodnih dogodkov sklepajo na konec,	<ul style="list-style-type: none">• se naučijo in povedo nekaj pesmi in kratkih proznih odlomkov, razpoloženje nakažejo z <i>barvo glasu</i> in gibanjem,	<ul style="list-style-type: none">• preoblikujejo znano pravljico (drugačni zaključek zgodbe),• <i>vrednotijo obnašanje književnih oseb.</i>

BRANJE (ANALIZA BESEDILA)

Cilji

Učenci:

- z glasnim in tihim branjem književnih besedil razvijajo tehniko branja in zmožnost bralnega razumevanja,
- razumejo dobresedni pomen enostavnih književnih besedil,
- razlikujejo pravljico in pesem,
- razvijajo zmožnost izražanja mnenja o književnih osebah, njihovih dejanjih in položaju.

Vsebine in dejavnosti

1. razred	2. razred	3. razred
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ob slikah »berejo« znano pravljico ali pesem, • po predhodni pripravi glasno berejo zelo kratke znane pesmi in pravljice (odlomke), • ustno odgovarjajo na učiteljeva vprašanja, • razumevanje besedila izrazijo likovno ali z dramtizacijo, • pripovedujejo svoja doživetja v povezavi z besedilom. 	<ul style="list-style-type: none"> • tiho in glasno berejo literarna besedila, pri tem upoštevajo pravilno tvorbo glasov, naglaševanje besed in besednih zvez, pravilno intonacijo različnih vrst povedi, • po predhodni pripravi tiho in glasno (tudi z igro vlog) berejo neznano kratko literarno besedilo, • prepoznajo naslov, • v besedilu podčrtajo neznane besede, • v prebranem besedilu razlikujejo med resničnim in izmišljenim, • poimenujejo glavnega/glavne junaka/junake, • <i>ugotovijo časovno (ravnino) razsežnost besedila,</i> • odgovorijo na vprašanja o besedilu, • z učiteljevo pomočjo prepoznajo pozitivne in negativne vrednote (dobro in slabo), • <i>izrazijo svoje mnenje o besedilu,</i> • pripovedujejo svoja doživetja v povezavi z besedilom, • zamislijo si nadaljevanje, drugačen konec prebranega besedila, 	<ul style="list-style-type: none"> • poimenujejo stranske junake, <i>izrazijo preprosto mnenje o njihovem obnašanju,</i> • identificirajo se z enim, njim priljubljenim junakom, • rešijo pisne naloge analize besedila: iščejo in podčrtajo ključne besede, interpretirajo osnovno misel besedila, • <i>prebrana besedila</i>

		<p><i>razvrstijo po temi, avtorju ali iz drugega vidika,</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • z opisovanjem pripravijo razlago besed, • poiščejo sopomenke in protipomenke.
<p>Lirika</p> <p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • razlikujejo pesem in pravljico (prozo), • iščejo in tvorijo rimajoče se besede, • se naučijo pesmi na pamet. 	<ul style="list-style-type: none"> • obravnavane pesmi povedo na pamet čim natančneje in na najbolj naraven način, • prepoznajo kitice, preštejejo verze. 	<ul style="list-style-type: none"> • prepoznajo <i>refren</i>, • prepoznajo ponavljanje, • zaznajo ritem kratkih in dolgih zlogov, • <i>prepoznajo glavno misel in razpoloženje pesmi</i>, • prepoznajo slikovno pesem.
<p>Epika</p> <p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prepoznajo pravljico, začetne in končne preobrate v njej, • poimenujejo junake pravljice in kraj dogajanja, 	<ul style="list-style-type: none"> • ugotovijo čudežne elemente. 	<ul style="list-style-type: none"> • prepoznajo preizkušnje, • povzamejo sporočilo pravljice.
<p>Dramatika</p> <p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odigrajo slišane, prebrane ali izmišljene zgodbe, • z dramsko igro uprizorijo različne situacije, • se učijo dramatično ljudsko igro, • izdelajo lutke, uprizorijo lutkovno predstavo. 		

PISANJE, TVORBA PISNIH BESEDIL

Cilji

Učenci:

- razvijajo zmožnost sprejemanja in razumevanja književnih besedil,
- ob književnih besedilih, risankah, gledaliških predstavah razvijajo zmožnost reproduktivne in kreativne tvorbe besedil.

Vsebine in dejavnosti

1. razred	2. razred	3. razred
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> odgovarjajo na kratka vprašanja o poslušanem ali prebranem besedilu. 	<ul style="list-style-type: none"> ob slikah, slikovnih nizih ali na podlagi vprašanj napišejo vsebino zelo kratke zgodbe, pišejo rimajoče se besede, izdelajo strip. 	<ul style="list-style-type: none"> napišejo ključne besede slišane ali prebrane pravljice, napišejo vsebino kratke pravljice, napišejo kratko zgodbo, napišejo drugačen kratek konec pravljice.

PREDLAGANA KNJIŽEVNA BESEDILA IN RISANKE

Obvezna je obravnava prostoizbirnih besedil naslednjih avtorjev:

- Weöres Sándor,
- Nemes Nagy Ágnes,
- Kányádi Sándor,
- Móra Ferenc,
- Marék Veronika.

1. razred	2. razred	3. razred
POEZIJA		
<p>Nemes Nagy Ágnes: A csiga Károlyi Amy: Munka-játék Weöres Sándor: Birka iskola, Nagy a hó, Fut a kicsi felhő Tolsztoj: Répamese Szabó Lőrinc: Kicsi vagyok én (odlomek) Kányádi Sándor: Ha a napnak... Népköltés: Lipem-lopom, Megy a gőzös, Egyszer volt egy kemence Varga József: Egérbolt</p>	<p>Weöres Sándor: Száncsengő, Farsangoló Szabó Lőrinc: Este van már Nemes Nagy Ágnes: Nyári vers Móricz Zsigmond: A török és a tehenek, Iciri-piciri Gazdag Erzsébet: A kiskakas Rézgarasa, Ákom-bákom hadsereg Benedek Elek: Sárgulnak a falevelek Donászy Magda: Hóvirág Csoóri Sándor: Csodakutya</p>	<p>Weöres Sándor: Sehallselát Dömötör, Buba éneke, Újévi jókívánások Móra Ferenc: A cinege cipője Csoóri Sándor: Dióbél bácsi, Farsangi kutyabál Károlyi Amy: Nagyon kis fiúk dala Nemes Nagy Ágnes: Égi fagylalt Kányádi Sándor: Kicsi faluból való vers Szabó Lőrinc: Esik a hó,</p>

	<p>Fazekas Anna: Öreg néne őzikéje</p> <p>Zelk Zoltán: Tavasz dal</p> <p>Móra Ferenc: Fecskehivogató</p> <p>Csorba Piroska: Mesélj rólam</p> <p>Kassák Lajos: Testvérkéek</p> <p>Varga József: A spenót</p> <p>Szúnyogh Sándor: Répavers</p>	<p>Nyitnikék, Csigabiga</p> <p>Gyurkovics Tibor: Iskolahivogató</p> <p>Petőfi Sándor: Anyám tyúkja</p> <p>Dsida Jenő: Szép karácsony</p> <p>Csukás István: Hideg szél fúj, Jaj, de szörnyű</p> <p>József Attila: Altató</p> <p>Veres Miklós: Mese a Mikulásról</p> <p>Varga József: Télapóválás</p> <p>Bence Lajos: Napraforgó papagáj</p> <p>Szúnyogh Sándor: Bodri és a fogkefe</p>
--	--	---

PROZA

<p>Hervay Gizella: Ábécés mese</p> <p>V. Szutyjev: A kiséger meg a ceruza</p> <p>Marék Veronika: A csúnya kislány</p> <p>Kolozsvári Grandpierre Emil: A két kicsi bocsk meg a róka</p> <p>Grimm testvérek: Piroska és a farkas, Hófehérke, A farkas és a hét kecskegida</p> <p>Magyar népmesék: A három kismalac, A kiskakas gyémánt félkrajcárja, Az iredi kakasok, A kakas és a pipe, Nyakigláb, Csupaháj, Málészáj,</p> <p>Három kívánság</p> <p>Bence Utrosa Gabriella: Ha nagy leszek..., Hangyácska bangyácska eltéved</p>	<p>V. Szutyjev: A három kiscica</p> <p>Móra Ferenc: A fecskék, A madárfészek</p> <p>Puskin: A kis fa</p> <p>Oszejeva: A jótett</p> <p>Gárdonyi Géza: Marci vacsorája</p> <p>Fehér Klára: Hazudós mese</p> <p>Magyar népmesék: A tücsök és a hangya, A kismalac és a farkasok, Bodri meg a számár, Az állatok vitája</p> <p>Bence Utrosa Gabriella: Egy kis makk története, Ki lakik a sötétben?</p>	<p>Grimm: <i>A brémai muzikusok</i></p> <p>H. C. Andersen: <i>A kis gyufaárus lány</i></p> <p>J. M. Barrie: <i>Pán Péter</i></p> <p>Móra Ferenc: Madarak iskolája, A jó orvosság, Kis bicebóca, A nagyapó, A mi kis városunk, Hogyan tanultam meg olvasni</p> <p>Bence Utrosa Gabriella: A boszorkány pogácsái</p> <p>Varga József: Az ellopott tündér</p>
--	---	--

ZA BRANJE V NADALJEVANJH:

Brata Grimm: *Hamupipőke, Az erdei házikó, Hüvelyk Matyi*

H. C. Andersen: *A rút kiskacsa, A császár új ruhája*

C. Collodi: *Pinokkió kalandjai*

L. F. Baum: *Óz, a nagy varázsló*

L. Carroll: *Alice Csodaországban*

RISANKE

Pom-pom meséi; Dr. Bubó; Vili, a veréb; Süsü, a sárkány; Frakk, a macskák réme; Vízipók-csodapók; Mesék a Futrinka utcából; Szaffi; Kockásfülű nyúl; Mekk Elek; Gusztáv; madžarske ljudske pravljice; živalske pravljice

3.1.3 Razvijanje zmožnosti učenja

Cilji

Učenci:

- sočasno z razvijanjem sposobnosti branja in bralnega razumevanja razvijajo tudi sposobnost pridobivanja informacij,
- izoblikujejo učne navade,
- spoznajo tehnike učenja,
- spoznajo različne vire in njihovo smiselno uporabo.

Vsebine in dejavnosti

1. razred	2. razred	3. razred
Učenci:		
<ul style="list-style-type: none">• usvojijo korake samostojnega reševanja nalog,• pod učiteljevim vodstvom usvojijo korake pisanja osnutka,• pridobijo izkušnje v zbiranju znanj, podatkov, informacij (uporaba literature in knjižnice, besedne in nebesedne informacije),	<ul style="list-style-type: none">• spoznajo nekaj otroških leksikonov in njihovo uporabo,• se seznanijo s preprostejšimi metodami iskanja po svetovnem spletu.	<ul style="list-style-type: none">• spoznajo uporabo otroškega pravopisnega slovarja,

3.2 Drugo vzgojno-izobraževalno obdobje

3.2.1 Jezikovna vzgoja

RAZUMEVANJE IN TVORBA GOVORJENIH BESEDIL

Cilji

Učenci:

- razvijajo zmožnost razumljivega in učinkovitega izražanja misli, informacij, čustev in mnenj,
- razvijajo zmožnost razumevanja enogovornih in dvogovornih besedil ter zmožnost eno- in dvogovornega sporočanja,
- se zavzemajo za pravilno rabo besed in povedi glede na cilj in namen sporočanja,
- so pozorni na pravilno tvorbo glasov, pravilno dihanje in izgovarjavo glasov.

Vsebine in dejavnosti

4. razred	5. razred	6. razred
Učenci:		
<ul style="list-style-type: none">• se udeležujejo različnih dvogovornih situacij ter uporabljajo vljudnostne oblike (nagovor, pozdrav, predstavitev),• izrazijo prošnjo, poizvedovanje, zahvalo, voščilo, se opravičijo, izrazijo soglašanje, nesoglasje, svoje mnenje in poslušajo ter spoštujejo mnenje drugih,• v pogostih govornih situacijah primerno uskladijo rabo besed in govorico telesa,• poslušajo dvogovorna vsakdanja in javna (uradna) besedila, nato:<ul style="list-style-type: none">– ugotovijo, kdo so sogovorniki, kaj je tema pogovora,– vrednotijo medsebojni čustveni odnos sogovornikov, utemeljijo svoje mnenje,– <i>razpravljajo o tem, kakšen je družbeni in generacijski odnos sogovornikov (npr. znan/neznan, partnerski/podrejen, vrstnik/različne starosti), svoje mnenje utemeljijo,</i>	<ul style="list-style-type: none">• izrazijo svoje mnenje o jezikovnem <i>in nejezikovnem</i> obnašanju sogovornikov (vljudnost, prijaznost),	<ul style="list-style-type: none">• <i>vrednotijo jezikovni dosežek sogovornikov (razumljivost),</i>
<ul style="list-style-type: none">• razvijajo zmožnost razumevanja poljudnoznanstvenih besedil z drugih predmetnih področij (različni opisi, označbe itd.), razlage pojmov,	<ul style="list-style-type: none">• reklamnih sporočil, novic in obvestil, tako da:<ul style="list-style-type: none">– odgovorijo na vprašanja v zvezi z besedilom in tudi sami postavljajo vprašanja,– ugotovijo namen besedila, <i>napovejo pričakovane posledice,</i>– ugotovijo ključne podatke (tema, kdo?, kje?, kdaj? itd.), jih razporedijo v miselni vzorec,– na kratko povzamejo besedilo,– izrazijo svoje mnenje o besedilu (zanimivost, prepričljivost,	

<ul style="list-style-type: none"> • spontano spregovorijo o vsakdanjih temah, <ul style="list-style-type: none"> – pripravijo govorne nastope na vnaprej določeno temo: – poročajo o resničnem, televizijskem ali bralnem doživetju, izrazijo mnenje o njem, – predstavijo poljubnega družinskega člana, prijatelja, sošolca, – pripravijo opis živali, <i>rastline</i> in predmeta, – predstavijo delovni dan svojih staršev (časovno zaporedje), – predstavijo svojo pot do šole in <i>obstoječe vire nevarnosti</i>, 	<p><i>verodostojnost</i>),</p> <ul style="list-style-type: none"> – opazujejo besedno obnašanje govorca, vključno z nekaterimi elementi nebesedne komunikacije (npr. govornica telesa, stik z očmi), – <i>pogovarjajo se o tem, na kaj je treba biti pozoren pri poslušanju besedila</i>, <ul style="list-style-type: none"> • ob slovarju, leksikonu razložijo neznane besede, <ul style="list-style-type: none"> – pripovedujejo o svojih načrtih, željah, 	<ul style="list-style-type: none"> – napišejo opis pokrajine, – napišejo preprostejšo oznako osebe, – <i>opišejo delovne procese</i>;
<ul style="list-style-type: none"> • zbirajo podatke iz tiskanih besedil, z svetovnega spleta, od ljudi, iz svojih izkušenj, • izdelajo miselni vzorec, • med nastopom nakažejo temo, prizadevajo si za izrazit in drugim razumljiv govor, za pravilno rabo besed, za pestro uporabo povedi glede na namen sporočanja, za uporabo knjižnega pogovornega jezika, za ustrezen tempo, premor, izgovarjavo, naglaševanje, kadenco, • ustrezno uskladijo rabo besed in govornico telesa, • vrednotijo <i>svoj</i> nastop in nastop sošolcev. 		

BRANJE (BRALNO RAZUMEVANJE)

Cilji

Učenci:

- z glasnim in tihim branjem svoji starosti primernih besedil iz vsakdanjega in javnega življenja ter branjem poljudnoznanstvenih besedil razvijajo tehniko branja in zmožnost bralnega razumevanja,
- z branjem poljudnoznanstvenih besedil razvijajo zmožnost glasnega branja, z besedili iz javnega življenja pa nastopanje.

Vsebine in dejavnosti

4. razred	5. razred	6. razred
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • berejo vsakdanja in javna (uradna) besedila: vabilo, voščilo, čestitko, pozdrav, reklamo, mali oglas, <i>oglas</i>, obvestilo ter druga nevezana besedila, npr. cenik, vozni red, spored, • ugotovijo namen besedila, naslovnika in prejemnika, ključne podatke, • proučijo jezikovno oblikovanost besedila, • berejo poljudnoznanstvena besedila (opis osebe, živali, <i>rastline</i>, predmeta, pokrajine, delovnega postopka, • ugotovijo namen besedila, ključne podatke (tema, kdo?, kje?, kdaj? itd.), • ob slovarju, leksikonu razložijo neznane besede, • izdelajo miselni vzorec in osnutek besedila, • <i>dopolnijo manjkajoče dele besedila</i>, • izrazijo svoje mnenje o besedilu (zanimivost, <i>prepričljivost</i>, <i>verodostojnost</i>), • • seznanjajo se z osnovami tehnik bralnega razumevanja, 		
		<ul style="list-style-type: none"> • vadijo razumevanje morebitnih pomenov, ki presegajo dobesedni pomen.

PISANJE

Cilji

Učenci:

- s prepisovanjem, pisanjem po nareku in tvorbo svoji starosti primernih besedil razvijajo tehniko pisanja in zmožnost tvorbe besedil.

Vsebine in dejavnosti

4. razred	5. razred	6. razred
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • po zgledu pišejo krajša vsakdanja in javna (uradna) besedila: vabilo, voščilo, čestitko, pozdrav, reklamo, mali oglas, <i>oglas</i>, obvestilo; • ob slikah in besedah, nato postopno samostojno tvorijo besedila o sebi, svojem okolju in dani temi: <ul style="list-style-type: none"> – predstavijo osebe, živali in <i>rastline</i>, 		
	<ul style="list-style-type: none"> – predstavijo svoje želje, 	<ul style="list-style-type: none"> – predstavijo pokrajino, označijo osebo, <i>opišejo delovne procese</i>,
<ul style="list-style-type: none"> • zbirajo podatke iz tiskanih besedil, <i>s svetovnega spleta</i>, od ljudi, iz svojih izkušenj, • izdelajo miselni vzorec, osnutek besedila, • so pozorni na jezikovno oblikovanost in členitev besedila, na natančno in ustrezno rabo besed, na 		

pravopis,

- na učiteljevo pobudo ob priročnikih popravijo svoje napake,
- svoja besedila oblikujejo in predstavijo tudi z računalniškimi aplikacijami,
- primerjajo, vrednotijo svoja besedila in besedila sošolcev;
- izpolnjujejo preproste obrazce, npr. naročilnico na otroško revijo, prijavnico (v tabor).

JEZIKOVNA ZNANJA, POJMI

Cilji

Učenci:

- usvojijo jezikovna znanja, potrebna za pravilno rabo jezika,
- znajo poiskati primere za spoznane pojave, pojme v besedilih,
- razvijajo pravorečno in pravopisno zmožnost,
- spoznajo razlike med materinščino in drugimi jeziki,
- razvijajo strpnost do drugače govorečih,
- bogatijo besedni zaklad in zmožnost izražanja.

Vsebine in dejavnosti

4. razred	5. razred	6. razred
Učenci:		
<ul style="list-style-type: none">• poimenujejo osebe, živali, rastline, predmete, dogodke,• poiščejo sopomenke in protipomenke, <i>zbirajo podpomenke in nadpomenke</i>,• zbirajo besedne družine,• prepoznajo enopomenke in večpomenke,• razlikujejo pomene večpomenk in enakozvočnic,• tvorijo samostalnike in pridevnike,• izrazijo količino, lastnosti, položaj in gibanje oseb in stvari,• ugotovijo in izrazijo časovno zaporedje dogodkov,• prepoznajo in izrazijo vzročno-posledične odnose dejanj, <i>razlikujejo vzrok od cilja</i>,• prepoznajo in izrazijo pogoje dejanj,• vadijo naglaševanje besed in povedi ter kadenco,• z učiteljevo pomočjo prepoznajo in popravijo najpogostejše jezikovne napake (poimenovanje parnih delov telesa, nepravilna raba končnic <i>-suk/-sük</i>, uporaba pomožnega glagola <i>szokik</i>, uporaba člena pred osebniimi imeni, uporaba končnic <i>-ban, -ben</i>),• na podlagi praktičnega znanja prepoznajo obravnavane jezikovne in slovnične pojave,• prepoznajo preprostejše povezave med jezikovnimi enotami,• usvojijo pravopisna pravila in vadijo njihovo uporabo in sicer:<ul style="list-style-type: none">– deljenje besed,– razvrščanje besed po abecedi,– rabo črk <i>j</i> in <i>ly</i>,– rabo kratkih in dolgih samoglasnikov in soglasnikov v osnovnem besedišču,		

- zapis glagolov s končnicami *-ít, -ul, -ül*, glagolov v pretekliku in prihodnjiku, glagolov v velelnem in pogojnem naklonu ter glagolov z glagolsko predpono,
- zapis samostalnikov s končnicami *(-t, -val, -vel, -vá, -vé)*, izjeme (*vizek, lovat*),
- zapis zemljepisnih imen in imen ustanov ter naslovov iz njegovega bližnjega okolja,
- zapis pridevnikov s končnicami *-ó, -ő, -ú, -ű*, stopnjevanih pridevnikov, pridevnikov, ki se končajo na *-s* in dobijo končnico *-an, -en*, iz samostalnikov tvorjenih pridevnikov s končnico *-i*,
- zapis glavnih, vrstilnih števnikov *in števnikov, ki so izraženi z ulomki*, zapis datuma,
- zapis dolgih soglasnikov v postpozicijah,
- uporaba vejice v enostavni povedi (naštevanje, nagovor, medmet), v zloženi povedi pred vezniki *hogy, mert, aki, ami, ahol, amikor* ter uporaba končnega ločila na koncu enostavne povedi,

- zapis onomatopoetskih besed,

- ugotovijo, da je madžarščina državni jezik Madžarske, na narodnostno mešanem območju Prekmurja pa je s slovenščino enakovreden uradni jezik,
- se pogovarjajo o položaju jezikov, ki jih govorijo v Sloveniji,
- ozavestijo, da je poleg ohranjanja materinščine pomembno tudi učenje drugih jezikov,
- spoznajo pomen jezikovne tolerance v vsakdanjem življenju, prizadevajo si za strpno obnašanje.

Jezikovna in slovnična znanja

<p>1. Besedne vrste</p> <ul style="list-style-type: none"> • glagol (glagolski časi, končnice spreganja), • samostalnik, • člen, • osebni zaimék. <p>2. Vrste enostavne povedi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ponovitev usvojenih besednih vrst, poglobljanje znanja. • Povedni, pogojni in velelni glagolski naklon. • Najpogostejše glagolske predpone, pravopis glagolov z glagolskimi predponami. • Lastna imena (osebna, živalska in zemljepisna imena, <i>imena ustanov, znamk, naslovi</i>). • Pridevnik, pridevniki s končnico <i>-i</i>. • Števnik (<i>števnik, izražen z ulomkom</i>). • Postpozicija. 	<p>1. Jezik in govor</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>materni jezik</i>, • madžarski jezik in njegov izvor; <p>2. Glasovna podoba in pomen besed:</p> <ul style="list-style-type: none"> • enopomenke in večpomenke, • enakozvočnice, • sopomenke in protipomenke, • onomatopejske besede. <p>3. Zgradba besed:</p> <ul style="list-style-type: none"> • enostavne in zložene besede, • najpogostejše končnice. <p>4. <i>Reki in pregovori</i>.</p> <p>5. Glas in črka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>nastanek in razvrščanje glasov</i>, • abeceda in abecedni red. <p>6. Osnove madžarskega pravopisa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osnovna načela,
---	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • pravopis glasovnih sprememb, • zlogovanje, deljenje besed.
Učenci razumejo in uporabljajo naslednje pojme:		
samostalnik, občno ime, lastno ime, osebno ime, ednina, množina, končnica, <i>člen</i> , glagol, spreganje, glagolski čas (sedanjik, preteklik, prihodnjik); pripovedna, vprašalna, vzklična, želelna in velelna poved	vrste lastnih imen (osebna imena, živalska imena, zemljepisna imena, <i>imena ustanov, imena znamk, naslovi</i>), pridevnik, stopnjevanje, tvorba pridevnika, postpozicija, glavni in vrstilni števniki, <i>števniki, izražen z ulomkom</i> , povedni naklon, pogojni naklon, velelni naklon, glagolska predpona	materni jezik, jezik okolja, tuji jezik; glasovna podoba, pomen, enopomenke, večpomenke, enakozvočnice, sopomenke, protipomenke, onomatopejske besede; enostavna beseda, sestavljena beseda, koren besede, končnica, <i>rek, pregovor; govorni organi</i> , glas, črka, samoglasnik, soglasnik, kratki, dolgi, prilikanje, abecedni red, deljenje besed

3.2.2 Književna vzgoja

RAZUMEVANJE IN TVORBA GOVORJENIH BESEDIL, MEMORIRANJE

Cilji

Učenci:

- znajo povzeti vsebino poslušanih književnih besedil in predstaviti svoja gledališka in filmska doživetja,
- poglobijo svoje zanimanje za književnost,
- razvijajo zmožnost kreativne tvorbe besedil,
- znajo znano zgodbo predstaviti z dramatizacijo,
- se naučijo na pamet književna dela ali odlomke in jih ponovno predstavijo.

Vsebine in dejavnosti

4. razred	5. razred	6. razred	
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • poslušajo pesmi, pravljice, <i>pripovedke</i>, povesti, • v nekaj povedih izrazijo svoja čustva, vtise, misli, • povzamejo vsebino besedila, 			<ul style="list-style-type: none"> • poslušajo pripovedno pesnitev, <i>mit</i>, odlomek iz mladinskega romana,

- izrazijo svoje mnenje o besedilu,
- nadaljujejo začeto zgodbo,
- ob poznavanju predhodnih dogodkov sklepajo na konec zgodbe,
- dejanje pripovedujejo v imenu ene književne osebe,
- si ogledajo gledališke in/ali lutkovne predstave, risanke, otroške filme, mladinske filme, izrazijo svoje vtise, misli, povzamejo vsebino, dejanje predstave oz. filma, izrazijo svoje mnenje o videnem, slišnem, o dejanjih in nazoru književnih oseb,
- znano besedilo uprizorijo z dramsko igro, prikažejo z lutkami in pri tem razvijajo zmožnost identifikacije, preizkusijo različne dramske oblike (lutkovna igra, igra senc, situacijska vaja, improvizacija),
- naučijo se in povedo na pamet nekaj pesmi in kratkih proznih odlomkov, razpoloženje v njih nakažejo z barvo glasu in gibanjem.

BRANJE (BRALNO RAZUMEVANJE)

Cilji

Učenci:

- z glasnim in tihim branjem književnih besedil razvijajo tehniko branja in bralno razumevanje,
- poglobijo svoje zanimanje za književnost,
- razvijajo čut za kritičnost ter moralni in estetski čut,
- pridobijo temeljna literarnovedna znanja.

Vsebine in dejavnosti

4. razred	5. razred	6. razred
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • z branjem književnih besedil vadijo tekoče, natančno glasno in tiho branje, • zaznajo zvrstno različnost besedil, ubesedijo sporočilo in nauk prebranih del, • se udeležujejo pogovorov o doživetjih, ki so jih izzvala prebrana dela, na kratko povedo svoje mnenje o prebranem, poslušajo mnenja sošolcev, • v pogovorih o književnih delih in svojih doživetjih razlikujejo pojme: lepo, dobro in slabo, resnica, žalostno, veselo, • v lirskem delu prepoznajo glavno misel oz. čustvo ter razpoloženje in <i>zvočnost</i>, • prepoznajo kitice, rimo, zaznajo zgradbo pesmi, • prepoznajo obravnavana pesniška sredstva (okrasni pridevek, primera, posebitev) in tvorbe (ponavljanje), <i>njihovo vlogo in vpliv na razpoloženje</i>, • ugotovijo temo epskih besedil, • razumejo potek dogajanja, • ugotovijo, kdo pripoveduje dogajanja, • ugotovijo jasno izražen kraj in čas, • <i>prepoznajo vrhove in preobrate</i>, • ugotovijo zunanje in notranje lastnosti nastopajočih, osebe razvrstijo po lastnostih, izrazijo in 		

utemeljijo svoje mnenje o njih,

- umisljijo si nadaljevanje in drugačen konec prebranega besedila,
- rešijo pisne naloge analize besedila: iskanje in podčrtanje ključnih besed, pojasnjevanje glavne misli besedila,
- prebrana besedila razvrstijo po temi, avtorju ali drugih kriterijih,
- z dramatisacijo uprizorijo epska dela oziroma odlomke,
- v dramskih igrah z preizkušanjem dramskih oblik podoživljajo v delih uprizorjene konflikte,
 - razvijajo sposobnost uprizarjanja in podoživljanja lastnega stališča in sposobnost empatije,
 - ob prebiranju besedil spoznajo način življenja in navade različnih kultur.

Za domače branje berejo krajša in daljša književna dela, obnovijo dejanje, razumejo dogajanje, značaj, stališča nastopajočih oseb, izrazijo mnenje.

OBVEZNO		
Hetvenhét magyar népmese (5 pravljic)	Fekete István: Vuk	Molnár F.: A Pál utcai fiúk
IZBIRNA DELA		
Umetne in ljudske pravljice iz madžarske književnosti in književnosti drugih narodov Marék Veronika: Coffi, Pocak és Paprika Bence Utrosa Gabriella: Visszahozott szép karácsony Varga József: Misi és a csodaegér Astrid Lindgren: Harisnyás Pippi Francesca Simon: Rosszcsont Peti Megan McDonald: Durrbele Dorka Geronimo Stilton: Geronimo	Móra Ferenc: Kincskeresőkisködmön Nógrádi Gábor: Segítség, ember Boldizsár Ildikó: Boszorkányos mesék Csukás István: A nagy ho-ho-ho-horgász nyáron Fekete István: Lutra Felix Salten: Bambi A. A. Milne: Micimackó Friedrich Joachim: 4 ½ jóbarát Thomas Brezina: A baj nem jár egyedül Thomas Brezina: Időkapu Cindy Jefferies: Sztárképző	Barcza Katalin: A kapu Lázár Ervin: Szegény Dzsóni és Árnika, A Négyszögletű Kerek Erdő Bálint Ágnes: Hajónapló Békés Pál: A félőlény Berg Judit: Rumini Czigány Zoltán: Csoda és Kósza Darvasi László: Trapiti és a borzasztó nyúl Schmuck Ottó: A kelyhesek titkos temploma Jonathan Swift: Gulliver utazásai A. S. Exupéry: A kis herceg Erich Kästner: A repülő osztály, A két Lotti, Emil és a detektívek Brunella Gasparini: Én és űk Jacqueline Wilson: A kofferes kislány Meg Cabot: A nevetlen hercegnő naplója Louis Sachar: Bradley, az osztály réme Christianna Brand: Nanny McPhee Thomas Brezina: Penny Debra Doyle & James D. Macdonald: Varázskör

TVORBA PISNIH BESEDIL**Cilji**

Učenci:

- ob književnih besedilih razvijajo zmožnost ustvarjalnega in reproduktivnega pisnega sporočanja.

Vsebine in dejavnosti

4. razred	5. razred	6. razred
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • napišejo obnovo prebranih epskih besedil, pripravijo oznako osebe, opišejo kraj dogajanja, • napišejo kratko pravljico, • predelajo (prepesnijo) prebrano besedilo, • napišejo drugačen konec prebranega besedila, • nadaljujejo zgodbo, 		
<ul style="list-style-type: none"> • se vživijo v vlogo enega izmed junakov in z njegovega stališča pripovedujejo dejanje, izrazijo mnenje in čustva, 		
<ul style="list-style-type: none"> • napišejo krajšo povest, krajši opis in oznako, • napišejo osebna in bralna doživetja, izrazijo svoje misli, mnenje, čustva, • k svojim pisnim izdelkom zbirajo gradivo, ga uredijo, • izdelajo miselni vzorec/osnutek, • so pozorni na jezikovno oblikovanost in členitev besedila, na natančno in ustrezno rabo besed, na pravopis, • razvijajo sposobnost samoizražanja in kreativnosti, • <i>na učiteljevo pobudo ob priročnikih popravijo napake,</i> • <i>svoja besedila oblikujejo in predstavijo tudi z računalniškimi aplikacijami,</i> • <i>primerjajo, vrednotijo svoja besedila in besedila sošolcev.</i> 		

POJMI

Učenci razumejo, ustno in pisno ustrezno uporabljajo naslednje pojme:

4. razred	5. razred	6. razred
glavni in stranski junak, <i>tema</i> , pesem, <i>proza</i> , rima, kitica, verz, pravljica, ljudska pravljica, <i>umetna pravljica</i> , povest, risanka, mladinski film, začetek pravljice, konec pravljice, pravljичni junak, pravljичna števila	ljudsko in umetno pesništvo, glavni in stranski junak, dejanje, kraj in čas dejanja, čudežni elementi, <i>izmišljeni liki</i> , pravljica, ljudska pravljica, umetna pravljica, ljudska pesem, pripovedka, povest, <i>mladinski</i>	ljudsko pesništvo, umetno pesništvo, pravljica, ljudska pravljica, vilinska pravljica, basen, umetna pravljica, pesem, ljudska pesem, ritem, rima, pripovedka, ljudska pripovedka, Biblija, povest, pripovedna

	<i>roman, reki, pregovori, uganke</i>	pesnitev, okrasni pridevek, poosebitev, <i>primera</i> , roman, mladinski roman, strip, <i>pustolovski film</i>
--	---------------------------------------	---

PREDLAGANA KNJIŽEVNA BESEDILA IN FILMI

Obvezna je obravnava prostoizbirnih besedil naslednjih avtorjev:

- Móra Ferenc,
- Lázár Ervin,
- Janikovszky Éva,
- en sodobnik (npr. Boldizsár Ildikó, Csukás István).

4. razred	5. razred	6. razred
LIRIKA		
Madžarske ljudske pesmi Weöres Sándor: A tanérvnyitáskor Nagy László: Dióverés Petőfi Sándor: Füstbe ment terv	Madžarske ljudske pesmi Švedske otroške pesmi Szinetár György: Szeptemberi csengetés Prekmurske ljudske pesmi Petőfi Sándor: Nemzeti dal (részlet) József Attila: Mama Juhász Gyula: Karácsony felé	Szabó Lőrinc: Olvasás Roald Dahl: Tanács a televíziózással kapcsolatban Weöres Sándor: A tündér Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz Petőfi Sándor: Egy estém otthon, István öcsémhez, Az alföld Arany János: Családi kör
EPIKA		
Gárdonyi Géza: Iskolában Fehér Klára: Iskolapad Móra Ferenc: Három Matyi; A család Móra Ferenc: Rege a csodaszarvasról; Isten ostora, Vérszerződés Szép Ernő: A kolozsvári bíró Madžarske ljudske pravljice: Ludas Matyi Az irigy testvér A teknős és a nyúl A tücsök és a hangya A tulipánna változott királyfi Az üres virágcserep A négy muzsikus (slovenska ljudska pravljica) Prekmurske pravljice	Móra Ferenc: Szeptemberi emlék, A másik család Móricz Zsigmond: Fillentő Bálint Tibor: Ha Simonnak hatalma volna Gyurkovics Tibor: Az én barátom Szinetár György: Atsip sé aksój Janikovszky Éva: Örülj, hogy fiú!, Örülj, hogy lány!, Velem mindig történik valami Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül? Móra Ferenc: Öreg ember, öreg fa Grimm: A róka meg a macska Madžarske ljudske pravljice: Az ember a legerősebb; Az aranyparázs; A rátóti csikótójás; Almát szemétér; Mátyás király meg az igazmondó juhász A szúnyog meg a ló (estonska	Móra Ferenc: A századik könyv Hogyan győzte le a jaguárt a teknős? (indijanska ljudska pravljica) Aiszóposz: A farkas és a bárány Puskin: Mese a halászárról és a kis halról Nemes Nagy Ágnes: Jeromos, a remeterák Andersen: A teáskanna Gianni Rodari: Azok a boldogtalan kísértetek! Petőfi Sándor: János vitéz Prométheusz Biblia: A világ teremtése, A vízözön története; Jézus, az ember fia Gárdonyi Géza: Bűntárgyalás Örkény István: Nápolyi Madžarske ljudske pravljice:

	ljudska pravljica) Benedek Elek: Szent Anna tava A balatoni kecskekörmök (madžarska ljudska pripovedka)	Az okos lány A bolond falu Gyűszű, Fésű, Hadd-el Tündérszép Ilona és Árgyélus A fehérló fia
DRAMATIKA		
dramatizacija ene poljubno izbrane pravljice	Fekete István: Vuk (prizori z lutkami ali dramatizirani odlomki)	Móra Ferenc: A Pál utcai fiúk (dramatizirani odlomek iz romana, npr. A gittegylet)
RISANKE IN FILMI		
Lúdas Matyi; Vuk; Mesék Mátyás királyról; Tündér Lala; Az erdő kapitánya; János vitéz; A Pál utcai fiúk; Keménykalap és krumpliorr		

3.2.3 Razvijanje zmožnosti učenja

Cilji

Učenci:

- usvojijo zmožnost priprave osnutka, dopolnjevanja osnutka in krčenja osnutka,
- si izoblikujejo učne navade,
- spoznajo tehnike učenja,
- spoznajo različne vire in njihovo namensko uporabo.

Vsebine in dejavnosti

4. razred	5. razred	6. razred
Učenci:		
<ul style="list-style-type: none"> • vadijo pripravo osnutka besedila, njegovo dopolnitev in krčenje po danih merilih, • svoje osnutke uporabijo za interpretacijo in tvorbo besedila, • spoznajo in uporabijo značilnosti in vlogo povzetka, • pridobijo izkušnje v zbiranju znanj, podatkov in informacij (uporaba literature in knjižnice, besedne in nebesedne informacije), • se seznanjajo z otroškimi poljudnoznanstvenimi deli, leksikoni, slovarji in vadijo njihovo uporabo, • se seznanjajo z različnimi nosilci informacij (svetovni splet, CD). 		

3.3 Tretje vzgojno-izobraževalno obdobje

3.3.1 Jezikovna vzgoja

RAZUMEVANJE IN TVORBA GOVORJENIH BESEDIL

Cilji

Učenci:

- razvijajo zmožnost razumljivega in učinkovitega besednega in nebesednega izražanja misli, informacij, čustev in mnenj,
- razvijajo zmožnost udeležbe v različnih dvogovornih komunikacijah,
- razvijajo zmožnost enogovornega sporočanja,
- razvijajo zmožnost vrednotenja in samovrednotenja,
- si prizadevajo za jezikovno pravilen in zahteven govor, za pravilno rabo besed in povedi, cilju in namenu sporočanja primerno.

Vsebine in dejavnosti

7. razred	8. razred	9. razred
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none">• se smiselno udeležujejo dialogov z vrstniki in učiteljem, vsakdanjih in uradnih ter telefonskih pogovorov (poizvedovanje, informiranje, klicanje pomoči), dajejo pobudo za tovrstne dialoge in jih ustrezno dokončajo,• ustrezno izrazijo namen komuniciranja (nagovor, pozdrav, slovo, prošnja, poizvedovanje, zahvala, voščilo, <i>izražanje sožalja</i>, izražanje mnenja, soglasje in nesoglasje, odobravanje ali neodobravanje itd.),• se prilagodijo dejavnikom komunikacijskega procesa,• v pogostih govornih situacijah primerno uskladijo rabo besed, izgovarjavo in govorico telesa,• poslušajo dvogovorna vsakdanja in javna (uradna) besedila ter:<ul style="list-style-type: none">– ugotovijo sogovorce, temo in okoliščine pogovora, poiščejo ključne podatke,– vrednotijo medsebojni čustveni, družbeni in generacijski odnos sogovornikov (npr. znan/ neznan, partnerski/podrejen, <i>vrstnik/različne starosti</i>), svoje mnenje utemeljijo,– izrazijo svoje mnenje o jezikovnem in nejezikovnem obnašanju sogovornikov (govorica telesa, <i>mimika</i>, stik z očmi),– vrednotijo jezikovni dosežek sogovornikov (razumljivost),• postopno razvijajo zmožnost razumevanja poljudnoznanstvenih besedil (različni opisi, informacije o čem itd.), referatov, novic, sporočil, čestitk, vabil:<ul style="list-style-type: none">– ugotovijo namen besedila, napovejo pričakovane posledice,– ugotovijo ključne podatke in jih razporedijo v miselni vzorec,– na kratko povzamejo besedilo, <i>izdelajo osnutek</i>,– <i>razlikujejo dejstva in domneve</i>,– izrazijo svoje mnenje o besedilu (zanimivost, prepričljivost, verodostojnost),– opazujejo besedno obnašanje govornika, vključno z nekaterimi elementi nebesedne komunikacije (npr. govorica telesa, <i>mimika</i>, stik z očmi),– s slovarjem, leksikonom razložijo neznane besede,– <i>ozavestijo, na kaj je treba biti pozoren pri poslušanju besedila</i>,• spontano spregovorijo o vsakdanjih, <i>javnih (uradnih)</i> in poljudnoznanstvenih temah,• pripravijo govorne nastope na vnaprej določeno temo:<ul style="list-style-type: none">– poročajo o resničnih, televizijskih in bralnih doživetjih,– predstavijo rojstno vas, mesto, <i>državo</i>,		

	<ul style="list-style-type: none"> – predstavijo preprostejše delovne procese, znane osebe, <i>navade, običaje,</i> – predstavijo film in knjigo, 	<ul style="list-style-type: none"> – predstavijo načrte v zvezi s prihodnostjo, – <i>poročajo o aktualnih dogodkih,</i>
<ul style="list-style-type: none"> • zbirajo podatke iz tiskanih besedil, s svetovnega spleta, od drugih ljudi, iz svojih izkušenj, • izdelajo miselni vzorec in osnutek, • med nastopom nakažejo na temo, poimenujejo vire, odgovorijo na postavljena vprašanja, <i>izrazijo svoje mnenje, stališče,</i> • si prizadevajo za jezikovno zahteven in pravilen govor, za pravilno rabo besed, za pestro uporabo povedi glede na namen sporočanja, za uporabo knjižnega pogovornega jezika, za ustrezen tempo, premor, izgovarjavo, naglaševanje in kadenco, • se zavzemajo za <i>zavestno</i> uporabo govornice telesa in mimike obraza, • uporabljajo komunikacijske tehnike različnih govornih zvrsti, • vrednotijo svoj nastop in nastop sošolcev. 		

BRANJE (BRALNO RAZUMEVANJE)

Cilji

Učenci:

- z glasnim in tihim branjem kratkih besedil iz vsakdanjega in javnega življenja ter z branjem poljudnoznanstvenih besedil razvijajo tehniko branja in zmožnost bralnega razumevanja,
- z branjem poljudnoznanstvenih besedil vadijo glasno branje, z branjem besedil iz javnega življenja pa nastopanje,
- razvijajo zmožnost vrednotenja in analize.

Vsebine in dejavnosti

7. razred	8. razred	9. razred
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • berejo vsakdanja in javna (uradna) besedila in druga nevezana besedila (npr. letake, preglednice, grafične prikaze): <ul style="list-style-type: none"> – osebno in <i>uradno</i> pismo, mali oglas, obvestilo, <i>navodilo za uporabo</i>, potrdilo, • ugotovijo namen besedila, naslovnika in prejemnika, ključne podatke, • rešijo naloge bralnega razumevanja, • vrednotijo besedilo glede ustreznosti, • proučijo jezikovno oblikovanost besedila; • berejo poljudnoznanstvena in publicistična besedila: novica, (mali) oglas, vremenska napoved, • reklama, intervju, predstavitev filma in knjige, <i>življenjepisi znanih Madžarov,</i> 		

- ugotovijo namen besedila, naslovnika in prejemnika, ključne podatke,
- s slovarjem, leksikonom razložijo neznane besede,
- izdelajo miselni vzorec in osnutek besedila,
- vadijo razumevanje morebitnih pomenov, ki presegajo dobesedni pomen, *sklepajo na vsebine, ki v besedilu niso bile pojasnjene*,
- razlikujejo pripovedne, opisne in dvogovorne dele besedila,
- prepoznajo logične odnose besedila (predhodni dogodek, posledica, časovno zaporedje, vzrok-posledica),
- *samostojno uporabijo osnovne postopke analize besedila*,
- izrazijo svoje mnenje o besedilu (zanimivost, prepričljivost, verodostojnost).

PISANJE (PISNO SPOROČANJE)

Cilji

Učenci:

- razvijajo zmožnost izpolnjevanja različnih obrazcev,
- razvijajo zmožnost tvorbe vsakdanjih, javnih in publicističnih besedil,
- razvijajo zmožnost vrednotenja in utemeljevanja,
- razvijajo zmožnost računalniškega urejanja besedil.

Vsebine in dejavnosti

7. razred	8. razred	9. razred
Učenci:		
<ul style="list-style-type: none"> • izpolnjujejo različne obrazce: naročilnico, poštne obrazce, anketni vprašalnik, • pišejo osebno pismo, uradno pismo, opravičilo, mali oglas, novico, predstavitev knjige in filma, reklamo, intervju, • predstavijo osebe, predmete in pojave, • pripovedujejo o svojih načrtih, doživetjih, • zbirajo podatke iz tiskanih besedil, s svetovnega spleta, od drugih ljudi, iz svojih izkušenj, • izdelajo miselni vzorec, osnutek besedila, • so pozorni na jezikovno oblikovanost in členitev besedila, na natančno in ustrezno rabo besed, na pravopis, • <i>na učiteljevo pobudo ob priročnikih popravijo svoje napake</i>, • svoja besedila oblikujejo in predstavijo tudi z računalniškimi aplikacijami, • primerjajo, vrednotijo svoja besedila in besedila sošolcev, • samostojno pišejo kot šolski spis: <ul style="list-style-type: none"> – predstavitev filma ali knjige. – osebno ali uradno pismo. – življenjepisa, prošnje. 		

JEZIKOVNA ZNANJA, POJMI

Cilji

Učenci:

- pridobivajo jezikovna znanja, potrebna za pravilno rabo jezika,
- znajo poiskati primere za spoznane pojme v besedilih in poimenovati jezikovne pojave,
- bogatijo znanja o madžarskem in drugih jezikih, o odnosih med jeziki ter o njihovi rabi,
- razvijajo pravorečno in pravopisno zmožnost,
- bogatijo besedni zaklad in zmožnost izražanja.

Vsebine in dejavnosti

7. razred	8. razred	9. razred
Učenci:		
<ul style="list-style-type: none">• poiščejo sopomenke, protipomenke, podpomenke in nadpomenke,• tvorijo besedne družine,• prepoznajo enopomenke in večpomenke,• razlikujejo med pomeni večpomenk in enakozvočnic,• tvorijo tvorjenke in zloženke,• zbirajo pregovore in reke na podano temo, razložijo pomen najpogostejših rekov in pregovorov,• razumejo pomen besed s prenesenim pomenom v besedilih,• <i>prepoznajo tujke</i>, ob slovarju razložijo njihov pomen,• ugotovijo in jezikovno izrazijo časovno zaporedje dogodkov,• prepoznajo in izrazijo vzročno-posledične odnose dejanj, razlikujejo vzrok od cilja,• prepoznajo in izrazijo pogoje dejanj,• vadijo naglaševanje besed in povedi ter kadenco,• z učiteljevo pomočjo prepoznajo in popravijo najpogostejše jezikovne napake (poimenovanje parnih delov telesa, nepravilna raba končnic <i>-suk/-sük</i>, uporaba pomožnega glagola <i>szokik</i>, uporaba člena pred osebnimi imeni, uporaba končnic <i>-ban, -ben</i>),• na podlagi praktičnega znanja prepoznajo obravnavane jezikovne in slovnične pojave,• prepoznajo preprostejše povezave med jezikovnimi enotami,• usvojijo pravopisna pravila in vadijo njihovo uporabo:<ul style="list-style-type: none">– deljenje besed,– razvrščanje besed po abecedi,– zapis črk <i>j</i> in <i>ly</i>,– zapis kratkih in dolgih samoglasnikov in soglasnikov,– zapis glagolov s končnicami <i>-ít, -ul, -ül</i>, glagolov v pretekliku in prihodnjiku, glagolov v velelnem in pogojnem naklonu ter glagolov z glagolsko predpono,– zapis občnih (imena praznikov, imena narodov) in lastnih imen,– zapis samostalnikov s končnicami (<i>-t, -val, -vel, -vá, -vé</i>), vključno s starinskimi priimki,– zapis okrajšav,– zapis pridevnikov s končnicami <i>-ó, -ő, -ú, -ű</i>, stopnjevanih pridevnikov, pridevnikov, ki se		

končajo na -s in dobijo končnico *-an, -en*, iz samostalnikov tvorjenih pridevnikov s končnico *-i*,

- zapis glavnih, vrstilnih števnikov *in števnikov, ki so izraženi z ulomki*, dodajanje končnic števnikom, izraženim s številkami in besedami,
- zapis datuma,
- uporabo vejice v enostavčni in zloženi povedi, uporabo končnih ločil na koncu enostavnih in zloženih povedi,
- uporabo pravil citiranja;
- se pogovarjajo o sorodnosti in pomembnosti jezikov, o izvoru, vlogi in položaju madžarskega jezika,
- pridobivajo znanja o indoevropski in ugrofinski jezikovni družini,
- se seznanijo z izvorom madžarskega jezika,
- ozavestijo vlogo in pomen maternega jezika v vsakdanjem življenju, pri učenju, pri ohranjanju narodne identitete,
- se pogovarjajo o uporabi madžarščine doma, v matični državi, drugod po svetu, v zamejstvu živečih madžarskih manjšinah in o madžarski diaspori,
- ugotovijo, da je madžarski jezik državni jezik Madžarske, na dvojezičnem območju Pomurja pa je s slovenščino enakovreden uradni jezik,
- se pogovarjajo o položaju in statusu jezikov, ki jih govorijo v Sloveniji,
- se pogovarjajo o državnih jezikih sosednjih držav, o položaju jezikov v Evropski uniji oziroma njenih ustanovah,
- ozavestijo, da je poleg ohranjanja materinščine pomembno tudi učenje drugih jezikov.

Jezikovna in slovnična znanja:

1. Komunikacija.

2. Besedne vrste:

- glagol (s posebnim poudarkom na glagolskem naklonu),
- samostalnik,
- pridevnik,
- števnik,
- zaimek,
- končnice imenske besede,
- deležniki (*melléknévi igenév*),
- prislov,
- postpozicija,
- druge besedne vrste.

1. Komunikacija.

2. Besedilo.

3. Tipi besedil.

4. Enostavčna poved.

5. Stavčni členi:

- glavni (povedek, osebek) in
- razširjeni stavčni členi (predmet v tožilniku in orodniku, prislovno določilo kraja, časa, načina, stanja, sredstva, vzroka, namena, kvalitativni, kvantitativni in svojilni prilastek).

1. Komunikacija.

2. Zložena poved in načini citiranja.

3. Beseda in besedotvorje:

- besedotvorni načini: zlaganje, izpeljevanje, *tvorba okrajšav*.

4. Zgodovina madžarskega jezika, jezikovni spomeniki.

5. Izvor besed.

6. Razslojenost besedišča.

Učenci razumejo in uporabljajo naslednje pojme:

govorica telesa, gesta, besedna vrsta, glagol, samostalnik, občno ime, lastno ime, pridevnik,

komunikacija, naslovnik, prejemnik, sporočilo, koda, kanal, govornica telesa, besedilo,

govorica telesa, gesta, mimika, glavni stavek, odvisnik, vrste podredno in priredno zloženih

števniki, zaimki, deležniki, (<i>melléknévi igenév</i>), prislovi, členi, postpozicija, glagolska predpona, <i>medmet, členek</i>	naslov, kohezija, enostavna poved, zložena poved, osebek, povedek, predmet v dajalniku, tožilniku in orodniku, prislovno določilo, prislovno določilo kraja, časa, načina, sredstva, vzroka, namena, stanja, rekcije (<i>vonzat</i>), kvalitativni, kvantitativni in svojljni prilastek (<i>ágrajz</i>)	povedi, spremni stavek, citat, veznik, besedotvorje, tvorjenka, jezikovna družina, pradomovina, sposojenka, tujka, jezikovni spomenik, zborni jezik, knjižni jezik, narečje
--	---	--

3.3.2 Književna vzgoja

RAZUMEVANJE IN TVORBA GOVORJENIH BESEDIL, MEMORIRANJE

Cilji

Učenci:

- razvijajo zmožnost sprejemanja književnih besedil in njihovih (filmskih, gledaliških idr.) adaptacij,
- poglobijo zanimanje za književnost,
- razvijajo zmožnost kreativnega in reproduktivnega pisanja,
- razvijajo kritičnost, moralni in estetski čut,
- z dramatisacijo predstavijo znano besedilo,
- se naučijo in reproducirajo književna dela oziroma odlomke.

Vsebine in dejavnosti

7. razred	8. razred	9. razred
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poslušajo lirske pesmi, balade, pripovedno pesnitev, romanco, pripovedke, povesti, dnevnik, odlomke romanov, • v nekaj povedih izrazijo svoja čustva, vtise, misli, • povzamejo vsebino besedila, • izrazijo svoje mnenje o besedilu, • si ogledajo gledališke predstave, mladinske in druge igrane filme, izrazijo svoje vtise, misli ter povzamejo vsebino in dejanje predstave oziroma filma, <i>videno primerjajo s književnim delom, podlago</i>, • razlikujejo tragično in komično, 		

- opazijo človeška in družbena vprašanja, *moralno-estetske vrednote*, bogatijo svojo domišljijo, usvojijo vzorce dejanj in vedenja,
- se poistovetijo z nekaterimi nastopajočimi osebami, do drugih z *utemeljitvijo* izrazijo odpor, pogloblja se njihovo zanimanje za književnost,
- izrazijo svoje mnenje o gledališki predstavi, filmu, literarni oddaji, o dejanjih in nazoru književnih oseb,
- razpravljajo o skupno ogledanem filmu, gledališki predstavi,
- spoznajo z gledališčem in filmom povezane temeljne pojme (režiser, igralec, kostim, kulisa, oder, *osvetlitev, glasba, scenarij* itd.),
- znano besedilo uprizorijo z dramsko igro in pri tem razvijajo zmožnost identifikacije, preizkusijo različne dramske oblike (situacijska vaja, improvizacija),
- se naučijo na pamet nekaj pesmi in kratkih proznih odlomkov in jih povedo, prizadevajo si za ekspresiven odrski izraz, vadijo javno nastopanje,
- si umislijo drugačen začetek in konec prebranega besedila,
- predstavijo dejanski in fiktivni kraj dejanja,
- dejanje pripovedujejo v imenu enega izmed nastopajočih,
- pripravijo oznako književnih oseb.

BRANJE (BRALNO RAZUMEVANJE)

Cilji

Učenci:

- z glasnim in tihim branjem književnih besedil razvijajo zmožnost bralnega razumevanja ter interpretativnega branja,
- poglobijo zanimanje za književnost,
- razvijajo kritičnost, moralni in estetski čut,
- pridobivajo literarnovedna in literarnozgodovinska znanja.

Vsebine in dejavnosti

7. razred	8. razred	9. razred
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • berejo lirske pesmi, balade, pripovedno pesnitev, romanco, pripovedke, povesti, dnevnik in odlomke romanov, • vrednotijo prebrana dela po danih merilih, • razlikujejo umetnostna in neumetnostna besedila, dela ljudskega in umetnega pesništva, književne vrste, leposlovje in lahko književnost, • kronološko razporedijo z * označene avtorje in določijo avtorja z ** označenim književnim delom, • prepoznajo glavno misel oziroma čustvo v književnem delu, • določijo vrsto pesmi glede na temo (pokrajinska, ljubezenska, revolucionarna, domoljubna) • poznajo zvrstne značilnosti (lirska pesem (dal), pokrajinska pesem, pesmi v obliki pisma, 		

epigrame, himne, ode, elegije in rapsodije), določijo zvrst takšnih pesmi,

- poznajo značilnosti svobodne pesmi,
- prepoznajo slikovno pesem,
- ugotovijo razpoloženje in zvočnost pesmi,
- prepoznajo obravnavana pesniška sredstva (ukrasni pridevek, primera, poosebitev, metafora), simbol in tvorbe (ponavljanje, refren, stopnjevanje, pesniško vprašanje, aliteracija), njihovo vlogo in vpliv na vzdušje,
- prepoznajo kitice, ugotovijo strukturo pesmi,
- prepoznajo zaporedno, prestopno, *oklepajočo* rimo in asonanco,
- ugotovijo temo in sporočilo epskih del,
- poznajo zvrstne značilnosti pripovedke, balade, pripovedne pesnitve, povesti in romana, takšnim književnim delom določijo zvrst,
- določijo zvrst mladinskega, zgodovinskega in *fantastičnega* romana,
- razumejo potek dejanja,
- ugotovijo, kdo pripoveduje dejanje,
- razumejo zgradbo besedila (vrh, preobrat),
- ugotovijo dejanski in *fiktivni* kraj dejanja in čas,
- ugotovijo glavne in stranske junake,
- označijo nastopajoče, razvrstijo jih po lastnostih, izrazijo in utemeljijo svoje mnenje o njih,
- razlikujejo pripovedne, opisne in dvogovorne dele,
- si umislijo nadaljevanje in konec prebranega besedila,
- prebrana besedila razvrstijo po temi, avtorju ali drugih merilih,
- rešijo pisne naloge analize besedila,
- z dramatisacijo uprizorijo epska dela oziroma odlomke del,
- spoznajo dramsko dogajanje in strukturo dramskega besedila,
- razlikujejo tragedijo in komedijo,
- prepoznajo komičnost in tragičnost,
- označijo nastopajoče osebe, opazujejo njihova početja, razvrstijo jih v skupine, izrazijo in utemeljijo svoje mnenje o njih,
- sodelujejo v pogovorih o doživetjih, ki so jih izzvala prebrana dela,
- v pogovorih o književnih delih in svojih doživetjih razlikujejo pojme: lepo in grdo, dobro in slabo, resnica, žalostno in veselo,
- v prebranih delih prepoznajo humor, tragičnost in ironijo,
- razvijajo sposobnost uprizarjanja in podoživljanja lastnega stališča in sposobnost empatije,
- ob prebiranju besedil spoznajo drugačne načine življenja in navade različnih kultur.

Za domače branje berejo krajša in daljša književna dela, obnovijo dejanje, razumejo dejanja, značaj, stališča nastopajočih oseb, izrazijo svoje mnenje o tem v pisni obliki.

OBVEZNO

Gárdonyi Géza: Egri csillagok (részlet) és egy G. Szabó Judit-regény (A macskát visszafelé simogatják, Ez	Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője és Sohonyai Edit: Macskaköröm vagy	Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig és Szabó Magda: Születésnap vagy Abigél
---	---	--

<i>mindennek a tetejél, Mari, ne bomolj!)</i> vagy Nógrádi Gábor: <i>Pete Pite</i>	Fekete István: <i>Tüskevár vagy Téli berek</i>	
IZBIRNO		
Bálint Ágnes: <i>Szeleburdi család</i> Békés Pál: <i>A Bölcs Hiánypótló</i> Böszörményi Gyula: <i>Gergő és az álmofogók</i> Berkes Péter: <i>Az öreg bánya titka</i> Dóka Péter: <i>Az ellopott zsiráf</i> Tatay Sándor: <i>Kinizsi Pál</i> Kiss Attila: <i>Altináj</i> Varga József: <i>A lendvai vár kapitánya</i> Kipling: <i>A dzsungel könyve</i> Katherine Paterson: <i>Csillagnéző</i> Christine Nöstlinger: <i>Szép kis család, A cseregyerek</i> Paula Fox: <i>Majomsziget</i> Jacqueline Wilson: <i>Komisz lányok</i>	Békés Pál: <i>A kétbalkezes varázsló</i> Fehér Klára: <i>Bezzeg az én időmben</i> Nógrádi Gábor: <i>Gyerekrablás a Palánk utcában</i> Szalay Lenke: <i>Mogyoró és a Fiú</i> J. K. Rowling: <i>Harry Potter</i> Mark Twain: <i>Tom Sawyer kalandjai</i> Karl May: <i>Winnetou</i> Orlev Uri: <i>Sziget a romok között</i> Tormod Haugen: <i>Zeppelin</i>	Nagy Katalin: <i>Intőkönyvem története</i> Kertész Erzsébet-regények Dániel Anna: <i>Hiányzik Szecső</i> Sohonyai Edit: <i>Engem szeress!, Le a csajokkal!, Le a pasikkal!</i> <i>Oláh Ibolya naplója Anyácskától</i> Szabó Napsugár: <i>Szelina, a föld szíve</i> Gergely Márta: <i>Szöszí</i> J. R. R. Tolkien: <i>Gyűrűk ura (részlet)</i> Charles Dickens: <i>Twist Olivér</i> Margaret Mahy: <i>Átváltozás</i> Sharon Creech: <i>Anyá nélkül soha</i> Louis Sachar: <i>Stanley, a szerencse fia</i>

TVORBA PISNIH BESEDIL

Cilji

Učenci:

- ob književnih besedilih razvijajo zmožnost ustvarjalnega in reproduktivnega pisnega sporočanja,
- razvijajo kritičnost, zmožnost izražanja mnenja in utemeljevanja.

Vsebine in dejavnosti

7. razred	8. razred	9. razred
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • napišejo obnovo prebranih epskih besedil, označijo nastopajoče osebe, opišejo kraj dejanja, • vodijo dnevnik branja, • pripravijo predstavitev knjige, • predstavijo avtorje, • prebrano besedilo predelajo (prepesnijo) iz različnih vidikov, • napišejo drugačen konec ali drugačno nadaljevanje prebranega dela oziroma predhodne dogodke, • opišejo izmišljen kraj dejanja, nastopajočo osebo, • dvogovor predelajo v epsko obliko in obratno, • ustvarijo rimajoče se verze, • izdelajo strip, 		

<ul style="list-style-type: none"> • napišejo povest, opis in oznako, • napišejo osebna in bralna doživetja, izrazijo svoje misli, mnenje, čustva, • k svojim pisnim izdelkom zbirajo gradivo, ga uredijo, • izdelajo miselni vzorec, osnutek, • so pozorni na jezikovno oblikovanost in členitev besedila, na natančno in ustrezno rabo besed, na pravopis, • razvijajo sposobnost samoizražanja in kreativnosti, • na učiteljevo pobudo ob priročnikih popravijo napake, • <i>svoja besedila oblikujejo in predstavijo tudi z računalniškimi aplikacijami,</i> • <i>primerjajo, vrednotijo svoja besedila in besedila sošolcev,</i> • samostojno pišejo kot šolski spis: <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 33%; border: none;">– po eno pripoved in opis.</td> <td style="width: 33%; border: none;">– po en opis in oznako.</td> <td style="width: 33%; border: none;">– po eno kreativno besedilo in literarni spis.</td> </tr> </table> 			– po eno pripoved in opis.	– po en opis in oznako.	– po eno kreativno besedilo in literarni spis.
– po eno pripoved in opis.	– po en opis in oznako.	– po eno kreativno besedilo in literarni spis.			

POJMI

Učenci razumejo, ustno in pisno ustrezno uporabljajo naslednje pojme:

7. razred	8. razred	9. razred
pripovedna pesnitev, dejanje, pesem/spev, <i>moto</i> , pesem v obliki pisma, okrasni pridevek, primera, posebitev, metafora, refren, zgodovinski roman, ljudska in umetna balada, pripovedka, legenda, balada, konflikt, glavni junak	obdobje reforme, elegija, epigrama, oda, pokrajinska pesem, revolucionarno pesništvo, <i>rapsodija</i> , zaporedna rima, prestopna rima, polrima, <i>oklepajoča rima</i> , povest (novela), črtica, drama, komedija, komičnost	simbol, simbolizem, ljubezenska lirika, domoljubna pesem, Nyugat, povest (novela), roman, realizem, razglednica, moderna lirika, <i>svobodna pesem</i> , fantastičnost, tragedija, tragičnost

PREDLAGANA LITERARNA BESEDILA

Obvezna je obravnava oziroma poznavanje avtorjev, označenih z * in njihovih del, označenih z **. Ob tem je obvezna obravnava oziroma poznavanje prstoizbirnih besedil naslednjih avtorjev:

- Békés Pál,
- Szabó Magda,
- vsaj treh sodobnikov (npr. Lackfi János, Tóth Krisztina, Szálinger Balázs, Grecsó Krisztián).

7. razred	8. razred	9. razred
LIRIKA		
Petőfi Sándor*: <i>Arany Jánoshoz</i> Arany János*: <i>Válasz Petőfinek</i> Tóth Árpád: <i>Láng</i> Szabó Lőrinc: <i>Ima a gyermekekért</i>	Janus Pannonius*: <i>Pannónia dicsérete</i> Kölcsey Ferenc*: <i>Huszt, Himnusz**</i> ; Vörösmarty Mihály*: <i>Szózat**</i> ;	Ady Endre*: <i>Párisban járt az Ősz; Őrizem a szemed**</i> ; Babits Mihály*: <i>Hazám!, Messze-messze</i>

	Petőfi Sándor: <i>Kiskunság; Szeptember végén**; Nemzeti dal**</i> , <i>Egy gondolat bánt engemet**</i>	Kosztolányi Dezső*: <i>Mostan színes tintákról álmodom</i> József Attila*: <i>Anyám**</i> , <i>Tiszta szívvel</i> Radnóti Miklós*: <i>Nem tudhatom**</i> ; <i>Razglednicák</i> ; Varga József: <i>Vallomás</i> Szúnyogh Sándor: <i>Halicanumi üzenet</i>
EPIKA		
<i>Kőműves Kelemenné</i> <i>A fehér ló mondája</i> <i>Balatoni kecskeköröm</i> <i>Mátyás király meg Markóp</i> Vörösmarty Mihály: <i>Szép Ilonka</i> Arany János: <i>Mátyás anyja, Rege a csodaszarvasról</i> , <i>Toldi (odlomki)</i> Fazekas Mihály: <i>Lúdas Matyi (odlomki)</i> Sánta Ferenc: <i>Három hely</i> Gárdonyi Géza*: <i>Egri csillagok**</i> Fekete István: <i>Fészekrablás</i> Móra Ferenc: <i>Kuckó király</i> Gyurkovics Tibor: <i>Tükröm, tükröm, mondd meg nékem...</i>	Arany János: <i>A walesi bárdok</i> Jókai Mór*: <i>Az arany ember (odlomek)</i> Lázár Ervin: <i>Az asszony</i> Mikszáth Kálmán*: <i>Szent Péter esernyője (odlomek) **</i> , <i>A néhai bárány**</i> ; <i>Bede Anna tartozása</i>	Varró Dániel*: <i>Túl a Maszat-hegyen (odlomki)</i> Móricz Zsigmond*: <i>Hét krajcár**</i> ; <i>Légy jó mindhalálig (odlomek **</i> Tamási Áron: <i>Ábel a rengetegben (odlomek)</i> Kertész Imre*: <i>Sorstalanság (odlomek) **</i> Déry Tibor: <i>Képzelt riport egy amerikai popfesztiválról (odlomek)</i> J. R. R. Tolkien: <i>A gyűrűk ura (odlomek)</i>
DRAMATIKA		
<i>A Toldi dramatizálása</i> , Németh Ervin: <i>Ludas Matyi (odlomek)</i>	Moliere: <i>Fösvény</i>	Shakespeare: <i>Romeo és Júlia (odlomek)</i>

3.3.3 Razvijanje zmožnosti učenja

Cilji

Učenci:

- poglobijo zmožnosti pripravljanja, dopolnjevanja in krčenja osnutka,
- spoznajo različne vire in njihovo uporabo.

Vsebine in dejavnosti

7. razred	8. razred	9. razred
Učenci:		
<ul style="list-style-type: none"> • samostojno izdelajo osnutek besedila in ga dopolnijo po danih merilih, • svoje osnutke uporabijo za interpretacijo in tvorbo besedila, • povzamejo, strnejo, pišejo zapiske, 		

- zbirajo znanja, podatke, informacije iz različnih virov, nosilcev informacij in jih ustrezno navajajo,
- presodijo verodostojnost virov.

4 STANDARDI ZNANJA

S **poudarjenim tiskom** so zapisani **minimalni standardi**, katerih doseganje je pogoj za napredovanje. Standardi predhodnih razredov so samoumevno tudi del standardov naslednjih razredov.

4.1 Prvo vzgojno-izobraževalno obdobje

Učenec:

- razume sporočila učitelja in sošolcev,
- **zna pozdraviti, se predstaviti**, nagovoriti, **prositi za pomoč**, zahvaliti se za pomoč, čestitati, se opravičiti,
- zna na dano, njemu znano temo (z danimi besedami, slikami ali nizom slik) s predhodno pripravo ustno tvoriti kratko pripoved in opis,
- **zna odgovarjati na vprašanja o poslušanem ali prebranem besedilu**, tudi sam zna postavljati vprašanja o besedilih,

- pove na pamet nekaj (eno do dve) naučenih besedil,
- **pozna, bere in piše tiskane in pisane črke,**
- **po predhodni pripravi glasno bere krajša, svoji starosti primerna besedila,**
- **tiho bere krajša, svoji starosti primerna vsakdanja** in javna **besedila**, razume osnovne informacije teh besedil,
- na podlagi tiho prebranega književnega besedila odgovarja na vprašanja, kot so: o čem govori besedilo, kdo so nastopajoči, kje, kdaj in zakaj se je nekaj zgodilo,
- **prepisuje, piše** in piše po nareku **s pisanimi črkami,**
- po vzorcu napiše vabilo in čestitko,
- na podlagi slik in niza slik tvori preprosto koherentno besedilo,
- **uporablja veliko začetnico na začetku povedi**, v osebnih imenih in v zemljepisnih imenih iz bližnjega okolja,
- zna razporediti besede po vprašalnicah (Kdo?, Kaj?, Kakšen?, Kaj dela?),
- **zna povedati madžarsko abecedo,**
- **razlikuje samoglasnike in soglasnike** in njihovo dolžino,
- zna deliti preproste besede po pravilih zlogovanja besed,
- prepozna pripovedno in vprašalno poved,
- prepozna pesem in pravljico.

4.2 Drugo vzgojno-izobraževalno obdobje

Učenec:

- **se znajde v vsakdanjih komunikacijskih situacijah:** navezovanje stikov (**predstavitev, pozdrav**), **prošnja, zahvala**; telefonski pogovor,
- **se zna opravičiti**, izraziti strinjanje in preprosto mnenje,
- **razume ključne podatke poslušanih neumetnostnih besedil**, izrazi svoje mnenje o besedilu,
- **zna poročati o svojih doživljajih, tvori preprostejši opis osebe, živali in predmeta**, zna pripraviti poročilo na podlagi poljudnoznanstvenega besedila,
- **obnovi vsebino** poslušanega ali **prebranega književnega besedila**,
- zna nadaljevati in dokončati zgodbo,
- uporablja knjižni jezik, govori s pravilnim naglasom, intonacijo in premorom,
- zna povedati na pamet naučena besedila, s primernimi premori in naglasom,
- **po predhodni pripravi** dokaj tekoče, s pravilnim naglasom, s pravilno intonacijo in primernimi premori **glasno prebere besedilo**,
- razlikuje umetnostno in neumetnostno besedilo,

- prepozna oziroma poišče sopomenke in protipomenke v prebranih besedilih,
- **tiho prebere eno stran obsegajoče, svoji starosti primerno neumetnostno besedilo**, ugotovi ključne podatke (naslovnik, pošiljatelj, tema, namen),
- v književnih besedilih loči resnično od domišljjskega,
- ugotovi obliko književnih besedil (proza, verz),
- **ugotovi temo, osebe, zgodbo, kraj, čas** in zaporedje dogajanja **v epskem besedilu**,
- ubesedi sporočilo umetnostnega besedila, izrazi mnenje o besedilu,
- ugotovi zgradbo pesmi (kitice, vrstice), prepozna zaporedno rimo, poišče ukrasne pridevke,
- **tvori preprosto vsakdanje in javno besedilo (vabilo, čestitka, pismo) ter pripoved**, opis in oznako osebe,
- **pisno povzame vsebino književnega besedila**,
- napiše nadaljevanje in konec zgodbe književnega besedila,
- **ustrezno označi začetek in konec povedi v enostavni povedi**, ustrezno uporablja vejico pri naštevanju in pred veznikom *hogy*,
- pravilno uporablja črko *j* in *ly* v večini pogosto rabljenih besed,
- **pravilno zapisuje kratke in dolge soglasnike** (pretekli čas, pridevniki, samostalniki, postpozicije) v večini pogosto rabljenih besed,
- **pravilno uporablja veliko začetnico v osebnih imenih, imenih živali**, imenih ustanov iz okolja, naslovih znanih književnih del in znanih zemljepisnih imenih širšega okolja (Slovenije in Madžarske),
- pravilno zapisuje datum in števila do dva tisoč,
- pozna poseben položaj madžarskega jezika,
- razlikuje in govorni situaciji primerno uporablja narečje in knjižni jezik, večinoma uporablja knjižni pogovorni jezik,
- **zna postaviti besede v abecedni red in deliti preproste besede**,
- prepozna in razlikuje obravnavane besedne vrste (glagol, samostalnik, pridevnik, glavni in vrstilni števnik brez končnic), vrste enostavnih povedi po namenu govorca,
- zna tvoriti zloženke in enostavne tvorjenke,
- razlikuje ljudsko in umetno slovstvo,
- pozna značilnosti pravljice (začetek in konec pravljice, pravljico število, čudežni dogodek).

4.3 Tretje vzgojno-izobraževalno obdobje

Standardi znanja ob koncu 7. razreda

RAZUMEVANJE IN TVORBA GOVORJENIH BESEDIL

Učenec:

- **se znajde v vsakdanjih komunikacijskih situacijah** in se večinoma prilagaja govornemu položaju ter upošteva osnovne vljudnostne norme,
- zna začeti pogovor in se vanj vključevati,
- **zna izraziti svoj sporočilni namen (poizvedovanje, izražanje mnenja, strinjanje, nestrinjanje, dopadljivost, nedopadljivost),**
- **ugotovi ključne podatke poslušanih neumetnostnih besedil,** izrazi svoje mnenje o besedilu,
- **prepozna sogovorce,** prepozna njihov čustveni odnos,
- **zna poročati o svojih doživljajih, tvori opis,** na podlagi poljudnoznanstvenega besedila pripravi poročilo,
- **obnovi vsebino poslušanega ali prebranega književnega besedila,** izrazi mnenje o besedilu,
- zna nadaljevati zgodbo, upovedati predhodne dogodke,
- sodeluje v dramatizaciji,
- zna povedati dve na pamet naučeni besedili, s primernimi premori in naglasom,
- večinoma uporablja knjižni jezik, govori s pravilnim naglasom, intonacijo in premorom,
- z učiteljevo pomočjo popravi večje napake.

BRANJE, BRALNO RAZUMEVANJE

Učenec:

- s pravilnim naglasom, pravilno intonacijo in primernimi premori **glasno tekoče prebere besedilo,**
- **tiho prebere eno stran obsegajoče, svoji starosti primerno neumetnostno besedilo, ugotovi ključne podatke (naslovnik, pošiljatelj, tema, namen),** izrazi svoje mnenje o besedilu,
- **ugotovi obliko književnih besedil (proza, verz),**
- **ugotovi temo, osebe, zgodbo, kraj, čas in zaporedje dogajanja v epskem besedilu,** vzročno-posledična razmerja, zna osebe razvrščati v skupine,
- ubesedi sporočilo prebranega besedila, izrazi mnenje o besedilu,
- **v besedilu poišče sopomenke in protipomenke,**
- **ugotovi zgradbo pesmi (kitice, vrstice)** in prepozna zaporedno rimo, poišče okrasne pridevke in primere.

PISANJE, PRAVOPIS IN TVORBA PISNIH BESEDIL

Učenec:

- **piše čitljivo in estetsko, brez zamenjave in izpuščanja črk,**
- zna izpolnjevati preproste obrazce,
- **zna napisati zasebno pismo, tvori pripoved, opis** in oznako osebe,
- **povzame vsebino književnega besedila,**
- napiše nadaljevanje in konec zgodbe književnega besedila in ubesedi predhodne dogodke,
- **ustrezno označi začetek in konec povedi v enostavni povedi,** ustrezno uporablja vejico pri naštevanju in pred veznikoma *hogy* in *mert*,
- **pravilno zapisuje kratke in dolge soglasnike (pretekli čas, pridevniki, samostalniki, postpozicije)** v večini pogosto rabljenih besed,
- **pravilno uporablja črko j in ly** v večini pogosto rabljenih besed,
- **pravilno uporablja veliko začetnico v osebnih imenih, imenih živali,** imenih ustanov iz okolja, naslovih znanih književnih del in **pogosto rabljenih zemljepisnih imenih,**
- pravilno
- **z malo začetnico piše imena narodov in praznikov,**
- pravilno zapisuje stopnjevanje pridevnikov,
- **pravilno zapisuje datum in števila do dva tisoč,**
- pravilno piše skupaj glagolsko predpono in glagol, ko je predpona pred glagolom,
- pravilno zapisuje preproste primere, ko se prva črka končnice prilagodi zadnji črki besede (*-val*, *-vel*).

JEZIKOVNA, KNJIŽEVNA IN DRUGA ZNANJA

Učenec:

- razlikuje narečje in knjižni jezik, večinoma uporablja knjižni pogovorni jezik,
- pozna poseben položaj in status madžarskega jezika v Sloveniji in na Madžarskem,
- **v prebranih besedilih prepozna** in razlikuje **obravnavane besedne vrste (glagol, samostalnik, pridevnik, števnik, osebni, vprašalni in kazalni zaimek),** vrste enostavnih povedi po namenu govorca,
- pozna zvrstne značilnosti romana in pripovedne pesnitve.

Standardi znanja ob koncu 8. razreda

RAZUMEVANJE IN TVORBA GOVORJENIH BESEDIL

Učenec:

- **se znajde v vsakdanjih komunikacijah**, prilagaja se govornemu položaju in **upoštevava osnovne vljudnostne norme**,
- **zna začeti pogovor in ga primerno končati**,
- **zna izraziti svoj sporočilni namen (izražanje mnenja, strinjanje, nestrinjanje, dopadljivost, nedopadljivost)**,
- **ugotovi ključne podatke poslušanih neumetnostnih besedil**, izrazi svoje mnenje o besedilu,
- **prepozna sogovorce**, prepozna njihov čustveni odnos,
- **zna poročati o svojih doživljajih, tvori opis**, na podlagi poljudnoznanstvenega besedila pripravi poročilo,
- **obnovi vsebino poslušanega ali prebranega književnega besedila**, izrazi mnenje o besedilu, pripravi oznako književne osebe,
- zna nadaljevati zgodbo, upovedati predhodne dogodke,
- sodeluje v dramatizaciji,
- zna povedati dve na pamet naučeni besedili, s primernimi premori in naglasom,
- večinoma uporablja knjižni jezik, govori s pravilnim naglasom, intonacijo in premorom,
- z učiteljevo pomočjo popravi večje napake v rabi jezika.

BRANJE, BRALNO RAZUMEVANJE

Učenec:

- s pravilnim naglasom, s pravilno intonacijo in primernimi premori **glasno tekoče prebere besedilo**,
- **tiho prebere 1,5 strani obsegajoče, svoji starosti primerno neumetnostno besedilo**, ugotovi **ključne podatke (naslovnik, pošiljatelj, tema, namen)**, izrazi svoje mnenje o besedilu,
- ugotovi obliko književnih besedil (proza, verz),
- ugotovi členitev književnih del (odstavki, kitice, vrstice),
- **ugotovi temo, osebe, zgodbo, kraj, čas in zaporedje dogajanja v epskem besedilu**, vzročno-posledična razmerja, zna osebe razvrščati v skupine,
- ubesedi, kaj mu sporoča prebrano besedilo, izrazi mnenje o njem,
- **v prebranem besedilu poišče sopomenke, protipomenke** in onomatopejske besede,
- **prepozna zaporedno** in prestopno **rimo**, poišče ukrasne pridevke in primere.

PISANJE, PRAVOPIS IN TVORBA PISNIH BESEDIL

Učenec:

- **piše čitljivo in estetsko, brez zamenjave in izpuščanja črk**,
- zna izpolnjevati obrazce,

- **zna napisati** predstavitev knjige, **tvori pripoved, opis** in oznako osebe,
- **povzame vsebino književnega besedila,**
- napiše nadaljevanje in konec zgodbe književnega besedila in ubesedi predhodne dogodke,
- **ustrezno označi začetek in konec povedi v enostavni povedi, ustrezno uporablja vejico pri naštevanju in pred vezniki *hogy, mert* in *de*,**
- **pravilno uporablja črko *j* in *ly*, kratke in dolge samoglasnike in soglasnike (pretekli čas, pridevniki, samostalniki, postpozicije) v večini pogosto rabljenih besed,**
- **pravilno uporablja veliko začetnico v osebnih imenih, imenih živali, v imenih ustanov iz okolja, v naslovih znanih književnih del ter v znanih zemljepisnih imenih,**
- **z malo začetnico piše imena narodov in praznikov,**
- **pravilno piše datum in števila do dva tisoč, vrstilne števnike z besedami,**
- pravilno piše skupaj glagolsko predpono in glagol, ko je predpona pred glagolom,
- pravilno **zapisuje preproste primere, ko se prva črka končnice prilagodi zadnji črki besede (-val, -vel, -vá, -vé).**

JEZIKOVNA, KNJIŽEVNA IN DRUGA ZNANJA

Učenec:

- razlikuje narečje in knjižni jezik, večinoma uporablja knjižni pogovorni jezik,
- pozna poseben položaj in status madžarskega jezika v Sloveniji in na Madžarskem,
- **prepozna in razlikuje obravnavane besedne vrste (glagol, samostalnik, pridevnik, števniki, osebni, vprašalni in kazalni zaimki), vrste enostavnih povedi po namenu govornika, stavčne člene (povedek, osebki, predmet, prislovno določilo časa, kraja, kakovostni prilastek),**
- **pozna zvrstne značilnosti pripovedi, romana in pripovedne pesnitve.**

Standardi znanja ob koncu 9. razreda

RAZUMEVANJE IN TVORBA GOVORJENIH BESEDIL

Učenec:

- **se znajde v vsakdanjih komunikacijskih situacijah, se prilagaja govornemu položaju in upošteva osnovne vljudnostne norme,**
- **zna začeti pogovor in ga primerno končati,**
- **zna izraziti svoj sporočilni namen (poizvedovanje, izražanje mnenja, strinjanje, nestrinjanje, dopadljivost, nedopadljivost),**
- **ugotovi ključne podatke poslušanih neumetnostnih besedil, izrazi svoje mnenje o besedilu,**

- **zna poročati o svojih doživljajih, tvori opis**, na podlagi poljudnoznanstvenega ali medijskega besedila pripravi in predstavi poročilo,
- **obnovi vsebino poslušanega ali prebranega književnega besedila**, izrazi mnenje o besedilu, pripravi oznako književne osebe,
- **zna nadaljevati zgodbo**, upovedati predhodne dogodke,
- sodeluje v dramatizaciji,
- zna povedati dve na pamet naučeni besedili, s primernimi premori in naglasom,
- večinoma uporablja knjižni jezik, govori s pravilnim naglasom, intonacijo in premorom,
- z učiteljevo pomočjo ali ob slovarju popravi večje napake.

BRANJE, BRALNO RAZUMEVANJE

Učenec:

- s pravilnim naglasom, s pravilno intonacijo in primernimi premori **glasno tekoče prebere besedilo**,
- **tiho prebere 1,5 strani obsegajoče, svoji starosti primerno neumetnostno besedilo**, na kratko povzame besedilo, **reši naloge bralnega razumevanja o ključnih podatkih**, izrazi svoje mnenje o besedilu,
- **ugotovi obliko književnih besedil (proza, verz)**,
- **ugotovi členitev književnih del** (odstavki, kitice, vrstice),
- **ugotovi temo, osebe, zgodbo, kraj, čas in zaporedje dogajanja v epskem besedilu**, vzročno-posledična razmerja, zna osebe razvrščati v skupine,
- prepozna dramsko besedilo, loči komično in tragično,
- **ubesedi sporočilo prebranega besedila**, izrazi mnenje o njem,
- **v besedilu poišče sopomenke, protipomenke** in onomatopejske besede,
- **prepozna zaporedno in prestopno rimo, poišče ukrasne pridevke**, primere in posebitve, refren.

PISANJE, PRAVOPIS IN TVORBA PISNIH BESEDIL

Učenec:

- **piše čitljivo in estetsko, brez zamenjave in izpuščanja črk**,
- **zna izpolnjevati obrazce**,
- **zna napisati življenjepis, pismo, tvori pripoved, opis** in oznako osebe,
- **povzame vsebino književnega besedila**,
- napiše nadaljevanje in konec zgodbe književnega besedila in ubesedi predhodne dogodke,
- **ustrezno označi začetek in konec povedi v enostavni povedi**, ustrezno uporablja vejico pri naštevanju in pred vezniki *hogy, mert, aki, ami* in *de*,

- pravilno uporablja črko *j* in *ly*, kratke in dolge samoglasnike in soglasnike v večini pogosto rabljenih besed,
- pravilno uporablja veliko začetnico v osebnih imenih, imenih živali, v imenih ustanov iz okolja, v naslovih znanih književnih del ter v znanih zemljepisnih imenih,
- z malo začetnico piše imena narodov in praznikov,
- pravilno piše datum in števila do dva tisoč, vrstilne števnik z besedami,
- pravilno piše skupaj glagolsko predpono in glagol, ko je predpona pred glagolom,
- pravilno zapisuje preproste primere, ko se prva črka končnice prilagodi zadnji črki besede (*-val*, *-vel*, *-vá*, *-vé*).

JEZIKOVNA, KNJIŽEVNA IN DRUGA ZNANJA

Učenec:

- razlikuje narečje in knjižni jezik, večinoma uporablja knjižni pogovorni jezik,
- pozna poseben položaj in status madžarskega jezika v Sloveniji in na Madžarskem,
- prepozna in razlikuje obravnavane besedne vrste (glagol, samostalnik, pridevnik, števnik, osebni, vprašalni in kazalni zaimek), vrste enostavnih povedi po namenu govorca, stavčne člene (povedek, osebek, predmet, prislovno določilo časa, kraja, kakovostni prilastek), razlikuje večstavčne in enostavne povedi, prepozna predmetni, vzročni in prilastkov odvisnik, vezalno in protivno priredje,
- zna tvoriti zloženke in enostavne tvorjenke,
- pozna zvrstne značilnosti povesti, romana, pripovedne pesnitve in ode,
- pozna poglavitna književna dela največjih madžarskih pesnikov in pisateljev (avtor, naslov, tema),
- zna uporabljati pravopisni slovar.

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

5.1 Uresničevanje ciljev predmeta

5.1.1 Prvo in drugo vzgojno-izobraževalno obdobje

V prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju osnovne šole zagotovimo pri učenju madžarščine sproščeno ozračje. Dajemo veliko priložnosti za spontano izražanje učencev, spodbujamo oblike dela, ki temeljijo na igri, zlasti odkrivajoče učenje, priporočamo projektno delo, kooperativno in integrirano učenje, saj z njimi zasnujemo izoblikovanje najrazličnejših zmožnosti, sposobnosti in kompetenc. Z upoštevanjem izkušenj in predznanja učencev pripravimo temelje za učenje drugih predmetov. V okviru predmeta si prizadevamo uporabljati takšne metode dela, ki pripomorejo k izoblikovanju različnih strategij učenja. Zadovoljivo veliko število ur predmeta to tudi omogoča.

Svobodno in spontano ozračje seveda ne pomeni zmanjšanja zavestnosti ali celo opuščanja pedagoškega procesa. Poskrbeti moramo, da se posamezne jezikovne funkcije razvijajo sorazmerno.

Bodimo pozorni na to, da poleg t. i. sporočilne funkcije dobijo ustrezen poudarek tudi funkcija navezovanja in ohranjanja stikov ter izrazna in poetična funkcija.

Za uspešno usvajanje in avtomatizacijo pisanja in branja, ki je razširjeno na tri leta, je treba pripraviti dobre temelje in zavestno razvijati ustno izražanje. V 1. razredu se učenci pripravljajo na pisanje in branje, delajo predbralne in predpisalne vaje, na primer slišano besedilo razčlenijo na besede, zloge in glasove, vadijo prepoznavanje glasov ter pravilno naglaševanje besed. Učenci se – odvisno od intelektualne ravni in zrelosti – seznanjajo z velikimi in malimi tiskanimi črkami. Glavni del učenja pisanja in branja se izvaja v prvem in drugem razredu, v tretjem razredu je poudarek na avtomatizaciji branja in pisanja.

Na začetku 1. razreda je treba razvijati predvsem govorno zmožnost in slušno razumevanje ter razvijati za pisanje in branje potrebne grafomotorične in druge sposobnosti; usvajanje črk naj poteka v primernem tempu in z upoštevanjem individualnih zmožnosti učencev.

V tem obdobju imajo pri pripravi pisanja poleg orientacije v prostoru pomembno vlogo orientacija na telesu in pisalnem listu ter gibalne in grafomotorične vaje, saj učenci tako sprostijo gibanje rok in ozavestijo gibanje telesa ter grafične operacije. Učenci se naučijo pravilno uporabljati pisala, pozorni so na pravilno držo telesa in roke. Po poslušanju besedila z različnimi oblikami gibanja interpretirajo ritem besedila.

V svet pisanja in branja lahko učenci vstopajo spontano: spoznajo napise na predmetih iz vsakdanje uporabe, napišejo in preberejo svoje ime, ime sošolca, ime predmetov v učilnici itd. Tako tudi sistematično ozavestijo dolžino besed, kar dokazujejo na različne načine (s kockami, črtami ipd.). Prepoznajo besede, prvi in zadnji glas/črko, mesto glasu v besedi itd.

Pred začetkom poučevanja pisanja črk je nujno opraviti ozaveščanje izgovora dotičnega glasu. Pri predpisalnih vajah otroci vadijo oblikovanje elementov črk. Z igrivimi vajami vlečenja črt in načrtovanja elementov črk razvijamo prostorsko orientacijo, zanesljiv in pravičen prijem svinčnika, pritisk svinčnika, zbrano dinamiko pisanja in s tem pripomoremo k razvoju lepe pisave.

V 2. razredu se konča sistematično opismenjevanje (učenci usvojijo velike in male tiskane in pisane črke). Učni načrt ne predpisuje metode poučevanja pisanja in branja, prav tako ne zaporedja učenja

črk, ker to narekuje učbenik, ki je v uporabi. Kljub temu elemente globalnega poučevanja branja (povezovanje besede in njegove pisne podobe) odobravamo samo v prvem razredu.

Glede na to, da imajo učenci različne zmožnosti, lahko sistematično poučevanje pisanja traja različno dolgo. Za učence, ki že obvladajo pisanje in branje, in za učence z boljšimi sposobnostmi poučevanje pisanja individualizirajmo. Ne vadimo predolgo pisanja posamičnih črk, temveč čim prej preidimo k pisanju besed, da učenci kar najhitreje izkusijo pravi smisel in koristno funkcijo pisanja.

V 3. razredu je največji poudarek na avtomatizaciji tehnike pisanja in branja, obenem učenci usvojijo tudi osnove pravorečja in pravopisa. Pri avtomatizaciji branja naj učitelj uporablja čim več različnih metod (štafeta, zbor, popravljajno branje idr.). Usvojena tehnika pisanja in branja olajša učencem bralno razumevanje, pisna komunikacija tako postane zanje zanimivejša, razvijajo pa tudi ustvarjalno sposobnost.

Učenci pogosto *prepisujejo* pisano ali tiskano besedilo. Usvajanje oblike pisave namreč temelji na posnemanju in prepisovanju temu ustreza. Čim bolj zgodaj uporabljajmo narek in pisanje po spominu. Nareke pripravimo s slušnim in vizualnim zaznavanjem. Učenci najprej opazujejo in poskušajo zapisati zelo kratke besede, nato tudi povedi z nekaj besedami. Po spominu zapisujejo predvsem imena predmetov in oseb, pozneje jim dodajamo besede, ki pomenijo dejanja in lastnosti.

Zaradi uspešne jezikovne socializacije učencev je zelo pomembno, da učenci poleg vstopanja v svet branja in pisanja postopno izvajajo tudi druge dejavnosti. Sem spadajo pogovori z učiteljem, s sošolci in drugimi sogovorniki. Govor se tudi k branju priključuje na naraven način: učenci razumejo prebrana besedila, prepoznajo temo, zberejo najpomembnejše podatke, oblikujejo svoje mnenje. Učenci se svoji starosti, izkušnjam, potrebam ustrezno seznanjajo z neumetnostnimi in umetnostnimi besedili tudi v medijih, postopno tudi sami tvorijo takšna besedila, medtem bogatijo svoj besedni zaklad, razvijajo se njihove pravorečne, pravopisne sposobnosti in zmožnosti ter sposobnosti in zmožnosti tvorbe besedila.

Književna vzgoja v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju osnovne šole ne temelji na učenčevem branju, ampak na učiteljevem predstavljanju, pripovedovanju, branju. Učenci poleg tega z nosilcev zvoka poslušajo literarna besedila, radijske igre in si ogledajo lutkovne in otroške predstave, animirane in otroške filme. Na tej stopnji sta zelo pomembna vzoren govor in predavateljska zmožnost učitelja, zato če čuti, da ne more zadostiti tem zahtevam, naj čim pogosteje uporablja

možnosti, ki jih ponujajo nosilci zvoka in računalnik, pri čemer se pričakuje, da jih uporablja z zanesljivostjo.

V obdobju, ko učenci še niso avtomatizirali branja do te mere, da lahko svojo pozornost osredotočijo na vsebino prebranega, učitelj večkrat izvaja metodo branja v nadaljevanjih in interaktivnega branja (vseskozi ohranja dialog z učenci, ki postavljajo vprašanja in upovedujejo, kaj se bo v nadaljevanju zgodilo). Učenci začnejo daljša književna besedila samostojno brati šele takrat, ko so avtomatizirali branje. Dobro je, če besedila, ki so namenjena prvemu branju, obvladajo skoraj na pamet. Zato je smiselno v obdobju pred učenjem branja obravnavati čim več pravljic in pesmi. Najpomembnejši cilj književne vzgoje je, da učence pripelje k estetskemu doživetju, bogati njihova čustva, videnje sveta in človeško držo, v njih vzbudi potrebo po branju.

V prvih treh razredih imata pri spoznavanju književnosti zelo pomembno vlogo uvodna motivacija in vzbujanje zanimanja. Pri učencih morata vzbuditi čustva ali ustvariti asociacije in miselne podobe. Mogoče vsega tega ne izzovejo jezikovna sredstva, temveč gibanje, glasba ali likovno ustvarjanje. Uspešna motivacija precej pospešuje literarno doživetje in spodbuja zmožnost ustvarjanja.

Predlagani postopki analize besedila

1. Pred poslušanjem oziroma branjem besedila:

- a) razpoloženska priprava – motivacija, naravnost (s pesmimi, glasbo, uganko, sliko, ki se navezuje na besedilo),
- b) vsebinska priprava – vzbujanje zanimanja, navezovanje na predznanje (lahko je tudi razlaga besed),
- c) priprava tehnike branja (izpostavljanje in zlogovno branje težkih besed in novih pojmov).

2. Med poslušanjem oziroma branjem besedila učenci:

- a) usmerijo svojo pozornost na govornika in slišano ali pisano besedilo,
- b) upoštevajo dogovorjena pravila (na primer se ne igrajo, se ne pogovarjajo itd.)

3. Po poslušanju oziroma branju besedila učenci:

- a) rešijo naloge, s katerimi dokazujejo bralno razumevanje,
- b) izrazijo in utemeljijo svoje mnenje v zvezi z besedilom.

Pomemben cilj književne vzgoje je vzbuditi potrebo po branju. Tisti, ki se branja ne nauči, niti ne bere rad. Zato je treba nenehno razvijati zmožnost in voljo do branja. Učitelj naj bo pozoren na to, da otrokom vsak dan prebere nekaj malega in da tudi starše navaja na to dejavnost. V učilnici naj uredi kotiček s knjigami in otroškimi časopisi, ki jih naj redno vključi v šolsko delo. Svoja bralna doživetja naj deli z učenci, da se bodo navadili na pogovor o knjigi oziroma prebranem. Veselje do branja lahko učitelj spodbuja tudi z različnimi neobveznimi dejavnostmi, npr. uvede minute, dneve itd. za branje, organizira razredno tekmovanje v branju, ob obletnicah pisateljev, pesnikov oz. ob svetovnem dnevu (otroške) knjige pripravi kratek program, plakat itd.

Učni načrt posebno vlogo namenja razvijanju ustnega izražanja. Govor in razumevanje govorjenih besedil sta pomembna tudi zato, ker je ob pomanjkanju ustrezne jezikovne ravni lahko problematično tudi učenje branja in pisanja. Razvijanje ustnega izražanja zajema dve področji: kultivacijo in razvijanje govora.

Kultivacija govora je negovanje akustičnosti jezika oziroma rabe jezika kot sistema znakov, ki se udejanja kot govor. Ukvarjamo se s pravilnim izgovorom, uporabo, utrjevanjem, razvijanjem besedilno-fonetičnih sredstev, razvijanjem poslušanja govora, oblikovanjem pristnega govornega sloga, da bi lahko izražali misli in čustva oziroma razumeli ustno izražanje drugih ljudi.

Razvijanje govora se izvaja hkrati s kultivacijo govora. Njegova naloga je bogatenje jezikovnih sredstev (besed, priložnostnih in stalnih besednih zvez, izrazov), preciziranje tvorbe povedi, negovanje strukture in slogovnih značilnosti koherentnega govora. Učni načrt poudarja pomen vsebinskega in kontinuiranega sporočanja. Izpostavlja tudi pomen druženja in dialogov. Pomembno je, da učenci usvojijo obe vlogi komuniciranja (naslovnik – prejemnik) in da se z zanesljivostjo vključujejo v razprave ter z vprašanji poglobijo, morebiti tudi preusmerijo glavno nit sporočanja ali pogovora.

Pri književni vzgoji naj bo tudi na začetku drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja še poudarek na učiteljevem predstavljanju, pripovedovanju in branju besedil. Učenci poleg tega z nosilcev zvoka poslušajo literarna besedila, radijske igre in si ogledajo lutkovne in otroške predstave, animirane in otroške filme. Nadvse pomembna sta vzoren govor in predavateljska zmožnost učitelja, zato naj, če meni, da ne more zadostiti tem zahtevam, čim pogosteje uporablja možnosti, ki jih ponujajo nosilci

zvoka in računalnik, pri čemer se pričakuje, da jih uporablja z zanesljivostjo. Postopoma dajemo več možnosti učencem, da predstavijo – preberejo književna besedila, vendar samo ob predhodni pripravi. Najpomembnejši cilj književne vzgoje je, da učence privede k estetskemu doživetju, bogati njihova čustva, videnje sveta in človeško držo, v njih vzbudi oziroma ohranja potrebo po branju.

V drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju osnovne šole učenci postopno pridobivajo tudi jezikovna in književna znanja. V središču jezikovne in književne vzgoje sta komunikacija oziroma besedilo. Poleg slišanih besedil se z usvajanjem branja vedno pogosteje ukvarjajo tudi s pisanimi besedili. Učenci poslušajo in berejo svoji starosti, sposobnostim, izkušnjam in zanimanju primerna umetnostna in neumetnostna besedila in se o njih pogovarjajo. Postopno tudi samostojno tvorijo podobna besedila. Učence je treba od vstopa v šolo navajati tudi na delo s **sodobno tehnologijo**: učitelj lahko pouk poživi s poslušanjem in hkratnim gledanjem pravljic, zgodb na računalniku, z reševanjem nalog različnih računalniških programov, z obiski različnih, otrokom primernih spletnih strani, postopoma pa tudi z delom v e-učilnici moodle.

5.1.2 Tretje vzgojno-izobraževalno obdobje

Od 6. razreda, še posebno pa v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju se začne tudi sistematično pridobivanje znanja. Obravnavanje neumetnostnih besedil se tesno navezuje na predznanje učencev, na njihove izkušnje, pridobljene iz družbenega in naravnega okolja, na pridobljena znanja pri drugih predmetih. V središču pozornosti naj bodo vedno aktivnosti učencev: zbiranje informacij, reševanje vprašanj, kresanje in usklajevanje mnenj, utemeljevanje, ustvarjanje situacij, igra vlog itd. To se lahko izvaja tudi v frontalni obliki, vendar je primernejše delo v dvojicah ali skupinsko delo. Pomembno je, da pogovor naj poteka le med učenci in učiteljem, temveč med sošolci. Z vsem tem se samodejno razvija njihova sposobnost analize in tvorbe besedila. Med poslušanjem oziroma branjem se razvijajo njihova sposobnost koncentracije, pozornost, ko utemeljujejo svoje mnenje, sposobnost kritične presoje, logično mišljenje in zmožnost besednega izražanja. Med govorjenjem oziroma pisanjem zavestno tvorijo besedilo, pri katerem morajo poleg samega sporočila upoštevati tudi prejemnika. Ker sta bralno razumevanje in tvorba besedila odvisna tudi od jezikovnih sposobnosti, učenci samostojno razvijajo slovnične, pravopisne in komunikacijske možnosti. Tako se izogibajo najpogostejšim slovničnim in jezikovnim, pravopisnim, pravorečnim in slogovnim napakam.

Z obravnavanjem neumetnostnih besedil razvijamo vse štiri komunikacijske sposobnosti učencev (poslušanje, branje, govorjenje, pisanje). Učenci si pridobijo tudi večšine ustne in pisne tvorbe

neumetnostnih besedil. Z ustno in pisno tvorbo besedil ozavešajo, da je tvorba besedila načrten in zavesten proces, pri katerem morajo upoštevati: poznati je treba temo, možnosti jezika, prejemnika; med poslušanjem in branjem pa se navadijo, da je treba besedilu skrbno in kritično slediti, o njem izoblikovano mnenje pa je treba dobro utemeljiti.

Pri analizi prebranih besedil določijo namen, značilnosti in strukturo besedila, funkcijo in vrsto povedi, pomen in slogovno vrednost besed, besede razvrstijo v ustrezne jezikovne kategorije. Učenci torej ne usvajajo abstraktnega jezikovnega sistema, ampak ugotavljajo in zapisujejo elemente, značilnosti in komunikacijsko vlogo funkcionalnega, v komunikaciji živečega jezika, na podlagi opazovanja v besedilu navzočih pojavov razvijajo poznavanje jezika vključujoč znanja o pravilni rabi jezika, pravopisu, kultivaciji govora in slogovni pravilnosti.

Učenci pridobijo znanja o bistvu jezika, jezikovnih ravninah, položaju madžarskega jezika, pokrajinskih, družbenih in komunikacijskih različicah jezika ter o zgodovini madžarskega jezika.

Možni načini analize neumetnostnih besedil:

- napoved zvrsti in teme obravnavanega besedila,
- učenci se pogovorijo o svojem predznanju in pričakovanjih v zvezi z zvrstjo in temo besedila,
- razlaga določenih besed, pojmov, če učitelj presodi, da je to potrebno,
- poslušanje oziroma branje besedila (lahko enkratno ali tudi dvakratno),
- analiza besedila po danih merilih oziroma z nalogami,
- analizi besedila sledijo skupna ali samostojna, ustna ali pisna tvorba podobnih besedil.

V središču književne vzgoje je umetnostno besedilo. Vse drugo (na primer življenjepisi, predstavitve zgodovinskih razmer, osnovna znanja iz literarne teorije, mitološke značilnosti itd.) je le za širjenje učenčeve razgledanosti in krepitev sposobnost analize besedila.

Pri izbiri umetnostnih besedil veljajo za merila književna vrednost besedila, bralna zmožnost učencev in zmožnost bralnega razumevanja ter analize besedila. Po vsej verjetnosti z branjem samo klasične književnosti ne bomo pritegnili pozornosti učencev k branju, zato včasih pri urah obravnavajmo tudi besedila iz lahke književnosti (sodobne mladinske romane).

Učni načrt ne predpisuje natančno (po naslovu), katera dela naj se obravnava, s tem pa daje tudi prostor učiteljevi svobodi. Določa pa madžarska književna dela, ki spadajo v okvir splošne razgledanosti, z upoštevanjem zvrstne in vsebinske raznovrstnosti. Ker se učenci s književnimi deli iz

svetovne književnosti srečujejo tudi pri urah slovenščine, so tu vedno v ospredju dela madžarske književnosti. Poleg klasične književnosti je navzoča tudi sodobna književnost, v okviru te pa tudi prekmurska madžarska književnost. V našem učnem načrtu so zastopane vse tri književne vrste, prevladuje epika (približno 50 odstotkov), sledi ji lirika, dramatika pa se v nižjih razredih pojavlja v obliki dramatizacije, zavestno poučevanje se pojavi šele v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju.

V okviru aktivnosti učenci vedno iščejo podobnosti in razlike (na primer med zvrstmi, med proznimi besedili in pesmimi, med mladinskimi in nemladinskimi deli, med leposlovnimi deli in deli iz lahke književnosti, med posameznimi junaki ali različnimi avtorji itd.)

V tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju delno poteka kronološko poučevanje književnosti, učenci usvojijo tudi nekaj znanj iz literarne teorije in literarne zgodovine. Učenci tako znajo najpomembnejše avtorje razvrstiti v časovna obdobja. Za domače branje preberejo tri knjige, od tega dve iz obveznega izbora (eno iz klasične in eno iz popularne književnosti), eno pa po svojem izboru z danega seznama knjig. Pomembno je, da učitelj raznovrstno motivira učence za domače branje, med branjem jih usmerja, učenci naj o svojih bralnih doživetjih poročajo tudi med samim branjem.

Učitelj naj čim pogosteje in raznovrstno izkorišča možnosti IKT, saj je starostna značilnost učencev, da se zanimajo za delo s temi tehnologijami. Delo z njimi pa nikoli ne sme biti samo sebi namen, ampak se mora smiselno vključiti v učenje.

5.2 Individualizacija in diferenciacija

Učencem glede na zmožnosti in druge posebnosti prilagajamo pouk madžarščine kot materinščine tako v fazah načrtovanja, organizacije in izvedbe kot pri preverjanju in ocenjevanju znanja. Izvaja se kot notranja, fleksibilna ali delna zunanja diferenciacija v obstoječih izvedbenih oblikah. Pri tem smo še posebej pozorni na specifične skupine in posameznike; vzgojno-izobraževalno delo temelji na konceptih, smernicah in navodilih, sprejetih na Strokovnem svetu RS za splošno izobraževanje:

- Odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci,²
- Učne težave v osnovni šoli: koncept dela,³
- Otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja: navodila za prilagojeno izvajanje programa osnovne šole z dodatno strokovno pomočjo,⁴

² Sprejeto na 25. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 2. 1999.

³ Sprejeto na 106. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 10. 2007.

⁴ Sprejeto na 57. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 17. 4. 2003.

- Smernice za izobraževanje otrok tujcev v vrtcih in šolah.⁵

5.3 Medpredmetne povezave

Madžarščina v dvojezični osnovni šoli ni samo učni predmet, temveč tudi učni jezik. Tako naj bi se povezovanje predmeta z drugimi predmeti uresničevalo v okviru vseh učnih ur. Tako učenci tudi z učenjem drugih predmetov ustno in pisno razvijajo svoje znanje iz madžarščine. Večji poudarek dobi pri predmetih, kjer se uresničuje t. i. narodnostni program, kajti v tem primeru se madžarščina ne uporablja le z namenom pridobivanja znanja in razvijanja sposobnosti, ampak se v tem jeziku obravnava učna snov, ki se navezuje na Madžarsko.

V prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju ima v okviru predmeta pomembno vlogo korelacija oziroma integracija z vzgojnimi predmeti (glasbena, likovna in športna vzgoja), kajti učenci lahko izrazijo svoje misli in čustva tudi z glasbo, gibanjem in v obliki risbe. Učenci tudi pri glasbeni vzgoji širijo svoj besedni zaklad, vadijo izgovor, pravilno naglaševanje in kadenco.

Medpredmetno povezovanje se uresničuje tudi v dejavnostih učencev zunaj pouka (obisk gledališča, dnevi dejavnosti, prireditve, projektni dnevi). V drugem, še posebno pa v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju se medpredmetna povezava uresničuje z branjem poljudnoznanstvenih besedil, na primer z zgodovino, geografijo, biologijo, likovno in glasbeno vzgojo itd. Medpredmetno povezovanje se lahko zelo pogosto uresničuje s poučevanjem slovenščine, ki je prav tako materinščina, saj se učenci v okviru obeh predmetov seznanjajo z enakimi deli iz svetovne književnosti, pri obeh predmetih tvorijo enaka besedila itd. Tako si lahko učitelja obeh maternih jezikov s sodelovanjem in skupnim načrtovanjem podpirata in olajšata vzajemno delo in s tem zagotovita uspešnejši razvoj učencev. Boljši uspeh lahko pričakujemo tudi z uzavestitvijo podobnosti in razlik med jezikoma, zato je treba te poudariti. Učenje tujih jezikov – izhajajoč iz njihovih indoevropskih značilnosti – manj podpira učenje madžarščine, vendar se lahko v njihovem okviru usvojene tehnike in strategije učenja uporabljajo tudi pri pouku madžarščine.

5.3.1 Presečne teme

1. Osebnostni razvoj učenca

⁵ Sprejete na 123. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 18. 6. 2009.

Šola in zlasti učitelj, ki poučuje materni jezik – posebno ob vstopu otrok v šolo –, morata zagotoviti takšno okolje, v katerem se učenci počutijo varne, sprejete in uspešne. Razredni učitelj, ki poučuje v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju, naj izkazuje ljubezniv odnos do svojih učencev, vendar naj ne bo vsiljiv in neobjektiven. Učencem naj pomaga pri prepoznavanju njihovih notranjih vrednot, da svoje naloge sprejemajo kot izziv, napak pa ne doživljajo kot poraz, in da postanejo čedalje samostojnejši.

Učenci lahko zlasti s sodelovanjem v skupnih dejavnostih usvojijo tista pravila in navade vedenja, ki pripomorejo k izoblikovanju pozitivnega odnosa do njihovega okolja. V tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju je priložnost in dolžnost učitelja madžarščine, da pripomore k nadaljnjemu razvoju realnega samospoznavanja učencev in k oblikovanju odgovornega vedenja.

Na zdrav osebni razvoj učenca precej vpliva tudi to, kako se oblikujejo stiki z vrstniki, kakšna je njegova vloga v skupnosti, ali ima prijatelje, ali lahko prijateljstva obdrži. Pri tem je včasih potrebna posredna pomoč učitelja materinščine, ki s primerno organizacijo in pogovori v oddelčni skupnosti lahko pomaga pri sprejemanju posameznika, oblikuje zmožnost sodelovanja in medsebojne pomoči.

2. Domoznanstvo in narodopisje

V okviru pouka madžarščine učenci ne pridobijo le jezikovnega in književnega znanja, temveč spoznavajo madžarsko zgodovino, domoznanstvo, kulturno življenje itd. Učna ura madžarščine je v dvojezičnih šolah najpomembnejše prizorišče krepitve narodne identitete učencev. Pomembno je, da v njih krepimo zdravo navezanost na materni jezik in pripadnost madžarskemu narodu. V prvem in drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju lahko to uresničujemo ne le s prebiranjem tovrstnih besedil, temveč tudi s skupnim petjem in z drugimi dejavnostmi. Že na začetku šolanja je treba v učencih ozavestiti, da je povsem naraven pojav, da v dani državi poleg državotvornega naroda živijo tudi druge narodnosti in etnične skupine, in to ne velja samo za našo ožjo domovino. S tem je treba spodbuditi odprtost, seznanjanje s kulturnimi vrednotami drugih narodov in narodnosti ter njihovo sprejemanje in spoštovanje. Z izhajanjem iz našega narodnostnega položaja je pomembno, da učenci dobijo informacije tudi o krajevni tradiciji, o zgodovini ter kulturnih in naravnih znamenitostih domačega kraja in okolice.

3. Evropska identiteta

Učence vzgajamo, da bodo sprejemali različne kulture in narodnosti ter spoštovali drugačnost. Na podlagi osebnih izkušenj bogatimo njihovo znanje z informacijami o mednarodnem sodelovanju.

Spodbujamo jih k samostojnemu izražanju mnenja o družbenih, zgodovinskih dogodkih, pojavih in osebnostih.

5.4 Preverjanje in ocenjevanje znanja

V prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju je pri poučevanju madžarščine zelo pomembno, da učitelj staršem in drugim sodelavcem sproti posreduje povratne informacije o močnih in šibkih področjih učencu. V tem vzgojno-izobraževalnem obdobju preverjamo in ocenjujemo predvsem napredek v besednem izražanju in bralno zmožnost, vendar postopno tudi zmožnost pisanja. Naše vrednotenje ustreza svojemu poslanstvu le, če predvideva nadaljnji razvoj začetne motivacije učencev in jim pomaga nadomestiti morebitne zaostanke.

Učiteljeva ustna povratna informacija naj bo javna in utemeljena. Sčasoma je treba učence spodbujati k temu, da vrednotijo dosežke svojih sošolcev in samega sebe (na primer pri glasnem branju, recitiranju pesmi, poročanju o vsebini prebranih besedil, dramskih igrach). Pri tem je naloga učitelja, da učence navaja na objektivno presojo brez predsodkov in pristranskosti.

Obvezni načini ocenjevanja so: ustni odgovori, pisni odgovori, nastopi učencev in druge dejavnosti (npr. glasno branje, sodelovanje v dramatizaciji).

Z opisnimi ocenami se z besedami izrazi, kako učenec napreduje glede na opredeljene cilje oziroma standarde znanja v učnem načrtu.

Tudi v drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju je pomembno načelo, da v nekaj besedah ali povedih vrednotimo praviloma vse ustne in pisne izdelke učencev. Ker je razvijanje bralne zmožnosti učencev še vedno zelo pomembno, nadaljujemo njegovo vrednotenje. To naj bo natančno, jedrnato in naj nakazuje nadaljnje aktivnosti, zato je toliko bolj pomembno, da učenci sprotno dobijo povratno informacijo o kakovosti svojih pisnih izdelkov. Ob tem jih usmerjamo, da sami najdejo in popravijo svoje napake.

Pri pisni tvorbi besedila po možnosti vedno podamo krajše opisno vrednotenje izdelka, kajti številčno ocenjevanje pogostokrat ne daje oprijemljive informacije in pomoči učencem in staršem.

Tudi druge učence pritegnemo, da ob upoštevanju vidikov in kriterijev, ki jih učitelj uporablja pri ocenjevanju, medsebojno analizirajo in vrednotijo svoje izdelke. Čeprav se pri književni vzgoji ocenjevanje lahko izvede ustno ali pisno, naj bo poudarek na ustnem ocenjevanju.

Obvezni načini ocenjevanja so: ustni odgovori, pisni odgovori, določeni izdelki (npr. plakat), projektno delo, nastopi učencev in druge dejavnosti. Učitelj pri ocenjevanju oceni znanje učencev glede na doseganje ciljev oziroma standardov učnega načrta.

V tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju učenci ob razvijanju zmožnosti usvojijo več vsebinskih znanj kot v predhodnih obdobjih, kar pa ne pomeni, kljub temu se pa preverjajo in ocenjujejo tudi zmožnosti. Preverjamo in ocenjujemo predvsem funkcionalno rabo zmožnosti in vsebinskih znanj. Pomembno je tudi to, da ne zapostavljamo ustnega ocenjevanja.

Pozornost je treba nameniti tudi temu, da se učence vrednoti v najrazličnejših situacijah, podobno kot poteka praksa poučevanja. Obvezni načini ocenjevanja so: ustni odgovori, pisni odgovori, določeni izdelki (npr. plakat, PowerPoint-prezentacija), projektno delo, nastopi učencev in druge dejavnosti. Učitelj pri ocenjevanju oceni znanje učencev glede na doseganje ciljev oziroma standardov učnega načrta.

5.5 Domače naloge

Nadvse pomembno je učence od vstopa v šolo navajati na redno domače delo in tako ozavestiti razliko med vrtcem in šolo. Pouk v prvem razredu temelji na besednih dejavnostih, kar pa ne pomeni manj resnega in sistematičnega dela in ta sistematičnost in resnost naj se odražata tudi na področju domačih nalog: učitelj naj skladno z delom v šoli daje raznovrstne naloge in jih vsakič tudi preveri oziroma umesti v kontekst pouka ter tako osmisli. Učitelj naj bo pozoren na to, da bodo domače naloge raznovrstne, količinsko in kakovostno primerne (naj bodo tudi izziv) ter na to, da jih bo redno preverjal in umestil v kontekst pouka.